

... za koristi delavskega
judstva. Delavci so opravi-
čeni do vsega, kar pro-
ducirajo.

This paper is devoted to
the interests of the work-
ing class. Workers are
entitled to all what they
produce.

PROLETARIE

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office
at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Office: 4008 W. 31. St., Chicago, Ill.

Delavci vseh dežela, združite se!

PAZITE
na številko v oblopu, ki
se nahaja poleg valnega
naslova, priljublje-
nega spodaj ali na
ovitku. Ako je (543)
številka
tedaj vam s pridajo šte-
vilko nalega lista potebe
narodina. Prosim, po-
novite je takoj.

ŠTEV. (NO.) 542. SLOVENSKO GLASILO JUGOSLOV. SOCIALISTIČNE ZVEZE. CHICAGO, ILL., DNE 29. JANUARJA, (JANUARY 29.) 1918. LETO (VOL.) XIII.

Jugoslovanski socialisti in jugoslovanski problem.

(True translation filed with the postmaster at Chicago, Ill.,
Jan. 20, 1918, as required by the Act of Oct. 6, 1917.)

Pod naslovom "Manifest jugoslovanskih socialistov" objavlja "New Europe" v Londonu sledeče:

"Čuden skepticizem prevladuje na gotovih mestih še vedno glede na jugoslovanske aspiracije; avstrofiška legenda umira težko. Pravkar smo dobili iz Rusije zanimiv dokument, ki so ga stockholmski socialistični delegati iz Hrvaške in Bosne predložili petrogradskemu Sovjetu ravno pred Leninovim coup d'etat. Treba se je spomniti, da so njegovi avtorji možje, o katerih je avstro-ogrski zunanji urad mislil zadnje poletje, da jim brez skrbi lahko dovoli pot v Stockholm, ki so torej navidez Avstriji najmanj sovražni izmed jugoslovanskih socialistov. Zatorej delajo naslednji izvečki tem večji vtisk:

"Noben razred jugoslovanskega ljudstva ni trpel več kakor proletariati, in to je vzrok, da so socialisti prvi spoznali pravi vir vsega zlega, vsled katerega trpi ves narod, da so razumeli potrebo edinstva in da so namesto da bi se bili dali edinstvi od separatističnih nacionalnih idej, pristali na skupno narodno delo Jugoslovancev. Razdelitev Jugoslovancev v tri narodne skupine — Srbe, Hrvatse in Slovence — s katero so njih zatiraleci pogostoma izgravalji eno proti drugi, je ovirala napredek vsakega izmed treh delov in dosledno

njih skupni napredek, prav tako kakor njih politična in administrativna razcepitve. Socialistični ideal, eden in nerazdeljiv, je zlasti trpel v krogu naroda, ki je bil siloma razdeljen v lokalne srbske, hrvaške, bosanske, dalmatinske, slovenske skupine. Vsak teh delov se je moral izražati v različnih življenjskih pogojih, voditi svoje glavno delo v različnih smerih in tako izčrpavati ovojno skupno moč v akciji, ki je bila splošno nepredna in skoraj vedno nezadostna. Ta situacija in spoznanje, kje so korenine zlega, je privedla jugoslovanske socialiste do tega, da so se združili na kongresu. Januarja 1910 se jim je posrečilo sklicati balkanski socialistični kongres, na katerem se je izrekla zahteva po združitvi vseh Jugoslovancev v skupnem državnem organizmu, kot najvažnejša zahteva jugoslovanskega proletariata.

Naši meščanski političarji so takrat pozdravljali to zahtevo s skeptičnim smehljajem in nas smatrali za utopiste. Kdo izmed "modrih in realnih državnikov" bi bil v tistem času dejal, da more biti ta zahteva kdaj kaj drugega, kakor pobožna želja? Sedaj je problem Jugoslavije tukaj in o njem se razpravljajo le naši državniki, ampak ves svet. Zatorej je v sedanjem času razumljivo, ko triumfira načelo samoodločevanja narodov, da ne moremo opustiti svoje dolžnosti kot prvi pionirji jugoslovanske ideje. Bolj kot vsaki drugi zahtevajo socialistični interesi, da se zdru-

žijo Srbi, Hrvatje in Slovenci, živeti v Srbiji, Črni Gori, Hrvaški, Slavoniji, Dalmaciji, Istri, Kranjski, Koroski, Stajerski, v Medjmorju, Baranji, Bački, Banatu, Bosni in Hercegovini, v enotni Jugoslovanski državi, ki bo neodvisna in suverena, obsegajoča vse teritorije, kjer žive Jugoslovanci v kompaktnih masah. Kar se tiče Jugoslovancev izven te bodoče Jugoslavije, zahtevamo zanje avtonomijo na individualni podlagi. Da se v bodoče prepreči krvave vojne, zahtevamo za vse narode prost pristop do Jadranskega morja, in v zmislu načela "Balkan balkanski narod" zahtevamo svobodo za Albance."

Kar se tiče njih nazorov o splošnejših vojnih ciljih, pravijo: "Kot pravi socialisti ne ugovarjamo splošnemu miru, ki naj bi služil skupnim interesom mednarodnega proletariata in človeštva sploh. Zahtevamo mednarodno ureditev delavskih pravic, in posebno pažnjo zahtevamo za delavce v zaostalih deželah, da se osvobodijo suženjstva in privedejo bliže k civilizaciji. Internacionalna se mora izpremeniti v najvišji legislativni in izvršni organ svetovnega proletariata, da bo mogla ravnati v interesu svetovnega mira.

Delegacija odobrava mednarodno zvezo narodov, ki naj bo osnovana na sledečih temeljih:

- Odstranitev tajne diplomacije.
- Demokratska kontrola zunanje politike.
- Razoroženje.

d. Svoboda morja.
e. Obligatno mednarodno razsodišče z obligatornimi roki za izrekanje sklepov.
f. Internacionalizacija ali nevtralizacija svetovnih prometnih potov (morskih ožin, kanalov i. t. d.).

g. Svoboda trgovine.
h. "Odpri duri" v kolonijah.
i. Regulacija svetovne produkcije.
j. Splošna demokratizacija javnega življenja.
k. Politična emancipacija žensk.

Da bi jutranji mir resničen mir, osnovan na načelih, ki jih je izrekel svet delavskih in vojaških delegatov v Rusiji — namreč mir brez aneksij in vojnih odškodnin, utemeljen na svobodnem samoodločevanju narodov, zahtevamo v imenu južnih Slovanov (Srbov, Hrvatov in Slovencev) v interesu vsega proletariata in tudi v interesu svetovnega mira, da se tudi Jugoslovanci prizna pravica, da si uredijo gospodarsko in politično neodvisno, suvereno državo, z vsemi pripadajočimi atributi, da se more združiti z republičansko federacijo vseh ostalih balkanskih držav in v bodoče služiti z vsemi svojimi močmi interesom svetovnega mira. Vse to soglašajo s sklepi prve balkanske socialistične konference. To smatramo za edino definitivno rešitev balkanskega problema v celoti."

Sodrug Markić o Avstriji in jugoslovanskem vprašanju.

(True translation filed with the postmaster at Chicago, Ill.,
Jan. 20, 1918, as required by the Act of Oct. 6, 1917.)

Franjo Markić, zastopnik bosensko-hercegovske socialistične stranke na stockholmski konferenci, je bil pred kratkim v Londonu na potu v Pariz. Po stockholmski konferenci se ni vrnil v Bosno-Hercegovino, in sicer iz razlogov, ki postanejo razumljivi, če se vzame v poštev, da obsega program, ki ga je za Jugoslovance predložil konferenci, dve glavni točki: a. Osvoboditev jugoslovanskih dežel od Avstro-Ogrske in b. Združitve jugoslovanskih dežel s Srbijo.

V intervjuju v evropskem tisku "The Christian Science Monitor" je podal jasno sliko razmer v Bosni. Markić je dejal: "Predvsem bi rad v imenu jugoslovanskih socialistov izrekel zahvalnost, s katero smo slišali, da je Amerika vstopila v vojno. Zanje je to pomenilo, da prihaja v vrste njihovih prijateljev velika demokracija, ki postavlja svobodo narodov, in zlasti malih narodov v prvo vrsto. Zato so smatrali vstop Amerike za nadelepn dogodek in za ohranitev jugoslovanskih narodov."

Ko je bil vprašan, kako je bil ta program sprejet v Stockholmu, je odgovoril: "Te ideje niso bile sprejete baš z velikim navdušenjem. Pač je res, da je bilo splošno stališče socialistov v Stockholmu, da je program sam na sebi popolnoma pravičen in pravilen. Toda zdi se, da je večina smatrala, da bi ta program zahteval nekoliko let več vojne, ako naj bi se uresničil, in da bi se dosegel konec vojne tako kmalu, kolikor je mogoče, so menili, naj bi se poskušal doseči kompromis, med idejo popolne ločitve od Avstro-Ogrske in združitve s Srbijo, in med avtokratično politiko Avstro-Ogrske, napram jugoslovanskim deželam. Z drugimi besedami: Želeli so, naj se Ju-

goslovanci zadovoljevajo z avtonomijo v okvirju avstro-ogrskih monarhije. Toda v Bosni čutimo, da ne bi nobena avtonomija, ki bi nam bila podana po milosti avstro-ogrskih monarhije, vztrajala. Kadar se vojna konča in pridejo stvari v tir, smo prepričani, da obnovi avstro-ogrška monarhija svojo politiko zatiranja."

Govorec o položaju v jugoslovanskih deželah, odkar se je vojna pričela, je Markić dejal: "Jugoslovanske dežele obsegajo Bosno in Hercegovino, Hrvaško, Slavonijo, Istro, Dalmacijo, Kranjsko itd. Mnogo je teh dežel, toda v glavnem so le tri plemeniti, Srbi, Hrvatje in Mohamedanci (v Bosni in Hercegovini namreč). Srbi štejejo 800.000, Mohamedanci 600.000 in Hrvatje okrog 450.000 duš. Vsa ta plemena imajo svoje stranke, dasi stoje mohamedanske stranke pretežno na verski podlagi. Srbske in hrvaške stranke se lahko dele v konservativne in radikalne ali, kakor se splošno nazivajo, v Stare in Mlade. Centralni organ mladsrbske stranke je, oziroma je bil "Narod", dočim je bilo glasilno "Stare stranke" "Srpska riječ". Hrvaške stare in mlade stranke je vlada razpustila še pred vojno in ne obstajajo več.

Na vprašanje, kaj se je zgodilo v Bosni, ko je izbruhnila vojna, je odgovoril Markić, ki prihaja iz Sarajeva, kjer je bil ubit nadvojvoda Frane Ferdinand, da so avstrijske oblasti takoj uvedle politiko najkručejšega zatiranja. "Socialistična in narodna društva je dejal," so bila razpuščena. List "Glas Slobode" (glasilo Socialistične stranke) je bil takoj zatrt in vse se je ukrenilo, da je bila vsaka politična debata popolnoma onemogočena. Socialistične in ostale politične organizacije niso mogle vztrajati. Člani se niso mogli shajati, ker jih je bila večina vpoklicana. V Bosni

in Hercegovini ni industrijalnega življenja in zato ni bilo vladajočim oblastim treba zadrževati ljudi za vzdrževanje industrije. Vse od 18. do 60. leta se je moralo pridružiti armadi. Ne le da so bile razpuščene narodne in socialistične politične organizacije, ampak zaporedoma so razpuščali izobraževalne, zdravniške in druge organizacije, ker so oblasti čutile, da bi se napolnili tudi v zdravniški organizaciji lahko govorilo o politiki. Pri tem se zatiranje ni ustavilo. Politične voditelje so zapirali, internirali, ali postavljali pod vojniške straže. Obletne ljudi in voditelje so jemali za tabor za "dobro obnašanje ljudstva" in bili so varni le toliko časa, dokler so rabili svoj vpliv, da bi prepričali vsak nemir med ljudstvom.

"Kar je naraslo do decimiranja ljudstva, se je pričelo takoj po atentatu, ko so izpustili proste zločince in jim dali prosto roko za oplenjevanje in ropanje Srbov in njih hiš. Četelje, duhovnike, politične vodje in lokalne voditelje kmetov so zapirali in mnogo jih je bilo obesenih. V Foči so v enem dnevu obesili 180 oseb. V Trebinju, majhnem mestu s komaj 3000 prebivalci, so napravili posebna morišča, kjer so vsak dan obesili ljudi brez sodbe. V Aradu na Ogrskem so napravili jetniški tabor, kamor so pošiljali ljudi iz Bosne v velikem številu, in tam je bilo 3400, večinoma mladih ljudi velike inteligence, izročnih in v prvem letu vojne lakoti, zanemarjenosti, pomanjkanju sanitacije in drugim vzrokom pogina. V tem času je bilo dovolj živih. Sedaj je ogromno pomanjkanje hrane v jugoslovanskih deželah, ker se je večina pošiljala v Avstro-Ogrsko, in vsled tega pogiba ljudstvo v velikem številu. Lahko je najti kmete, ki jedo travo in listje z drevja. Za razdeljevanje hrane je ljudstvo razdeljeno v mestne civiliste in kmete z dežele, kate-

rih je večina prebivalstva. Mestnim civilistom je dovoljeno po dvesto gramov moka na dan, medtem ko sta kmetom dovoljena po dva funta za sedem dni. Zlasti kmetje pa niso nikoli gotovi, da res dobe to. Najprej se zadovolje mestni prebivalci, in potem dobe kmetje, kar ostane, tako da so omenjene številke le nominalne."

Na vprašanje, če je v narodnem čuvstvu v jugoslovanskih deželah v sedanji dobi vojne kakšna nevarnost za avstro-ogrsko oblast, je Markić odgovoril, da ne misli tega. "Dejal sem že," je opozoril, "da je bilo ljudstvo decimirano. Val moka v vojniški starosti od 18. do 60. leta so bili vpoklicani, politični vodje pa zaprti, internirani ali pa obeseni. V deželi so torej ostali dečki, dekleta, stari možje in stari ženske. Zdi se mi, da ne more priti v jugoslovanskih deželah do nobenega upora, verjamem pa, da bi se bilo to zgodilo, če bi bilo ljudstvo, zlasti moško, ostalo v deželi."

Razlagajoč stališče njegove lastne stranke je Markić dejal: "Socialisti soglašajo z ostalimi strankami v tem, da imajo enake narodne ideale. Z ostalimi strankami smatrajo vlado Avstro-Ogrske za tuje gospodstvo, katerega se strastno žele iznebiti. Po svobodni hrepeni, toda njih stališče se nekoliko razlikuje od onega drugih strank. Kar imajo v svojih mislih povrh narodne svobode, je gospodarska prostost. To je njih glavni cilj. Za ostale stranke je narodna in politična svoboda prva, gospodarska svoboda pa zadnja. Toda te tri panoge svobode so spojene, da jih ni mogoče ločiti. V stremljenju po osvoboditvi od avstro-ogrškega gospodstva soglašajo vse stranke. Lahko vam zagotovim, da ni v tem oziru v deželi nobenega nasprotja v mišljenju, in v zvezi s tem zahtevamo združitve s Srbijo v veliki Jugoslovanski Federaciji."

Naši grehi.

(True translation filed with the postmaster at Chicago, Ill.,
Jan. 20, 1918, as required by the Act of Oct. 6, 1917.)

Največji greh, ki smo ga kdaj mogli storiti, je ta, da nismo indiferentni glede na vprašanje naroda, kateremu pripadamo po krvi. Tako je vsaj "Radnička Straža" neprenehoma dopovedovala svojim čitateljem in na temelju svoje sodbe in filozofije nas je preklinjala v dno pekla. Sicer ne more pač menda nihče trditi, da se bavimo samo z nacionalnim ali samo z jugoslovanskim vprašanjem, in če bi prišlo do tega, kdo je svojim čitateljem več povedal o socializmu, mislimo, da se nam ne bi bilo treba bati primerjanja z "Radničko Stražo"; toda v njenih očeh ne moremo najti milosti, kajti po njenih naukih ne bi smeli sploh priznavati narodnih vprašanj.

Po teoriji najmodrejšega izmed modrih je to "čisti socializem". In kdor je črpal vso svojo duševno hrano edino iz "Radničke Straže", je moral misliti, da smo mi res izgubljeni grešniki in da so naši nazori v kričeem nasprotju z vsem, kar zastopajo socialisti po svetu.

Žal nam je, da moramo zopet enkrat razdreti to lepo domišljijo. Storili smo to že nekoliko krat — ne iz prepirljivosti, tudi ne zato, da bo triumfirali, ampak le iz vzroka, da podamo argumente za svoje trditve in materijala za razmišljanje. V takih slučajih je "Radnička Straža" storila, kar je najcenejše: Prezirala je naše pisanje, svojim čitateljem je pa pravila, da se "ne upamo" več polemizirati z njo. Sicer je pacifistična kakor budist ampak kadar smo mi miroljubni napram njej, tedaj takoj misli, da nas je strah.

Če pa prinašamo dokaze za svoje nazore, tedaj enostavno zmerja.

"R. S." ima gotovo število čitateljev, za katere bi vedno zaman pisali. Oni ne čitajo pod milim nebom nič drugega, kkor to, kar jim daje njihov list in ne verjamejo nič drugega. Vzrojeni so prav tako enostransko kakor "pravoverni" katoličani. Ako bi čitali kaj več in se zahinili za nekatere reči, za katere bi se bilo treba zanimati, bi se njihova vera lahko omajala. Tega se pa najbolj boje.

Kaj bi na primer brezpogojni pristaši svojega preroka dejali, če bi prečitali izjavo jugoslovanskih socialistov ali pa intervju sodruga Markića?

Izjava, ki so jo jugoslovanski sodruzi iz Avstro-Ogrske predložili svetu delavskih in vojaških delegatov v Rusiji, je le izveček iz obsežne spomenice, katero so bili predložili stockholmski konferenci. V "Proletarcu" je nismo objavili, ker je za naše razmere predolga, zlasti sedaj, ko smo prisiljeni, da moramo vse take reči prevajati, kar ne stane le mnogo časa, ampak tudi mnogo denarja, katerega nimamo.

Ampak tudi izveček, ki ga danes objavljamo, je zanimiv in se sicer ne vjema z edino zveličavnimi teorijami "R. S.", pač pa z našim pisanjem in z našim delom. Kakor smo mi prokleti, tako bi "R. S." morala prokleti tudi socialiste iz Bosne in Hercegovine, Hrvaške i. t. d. Seveda, če bi s tem začela, ne bi kmalu imela drugega opravka, kakor preklinjevanje, ki se ne bi smelo ustaviti niti pri Leninu in Trockem. Kajti Lenin zagovarja vojno — kakor smo že pokazali. Troc-

kij noče miru za vsako ceno; Troekij piše, da je Avstrija ovira družabnega razvoja; Troekij se poteguje in zahteva narodno obrambo. Socialistov po teorijah "R. S." sploh ni več na svetu — razun v njenem uredništvu in upravnistvu.

Toda — mi vemo, da je n. pr. sodrug Markić socialist. V krutih, obupnih razmerah v Bosni je to dokazal davno pred vojno. In glejte: Markić in ostali jugoslovanski socialisti se zelo živahno brigajo za jugoslovansko vprašanje in delajo z vsemi močmi za njega pošteno rešitev.

Ali so zaradi tega nacionalisti, šovinisti? Kaj se! Dobri, prevdarni socialisti so, ki pa niso pozabili, da je narodna pravičnost en del socializma in da je rešitev jugoslovanskega vprašanja stokrat več kakor nacionalistična želja. Oni vedo, da je pravična rešitev tega problema na eni strani pogoj za razvoj socializma v dotičnih krajih, na drugi strani pa tudi pogoj za trajnost svetovnega mira.

To je natančno tisto, kar pravimo mi že od vsega začetka. Vsaka vest, ki prihaja iz tabora evropskih jugoslovanskih socialistov, potrjuje, da se naše mnenje v vseh glavnih točkah vjema z njihovim. Oni spoznavajo, da je narodna osvoboditev Jugoslovancev velik del socialnega vprašanja; oni spoznavajo, da je Avstrija zapreka razvoja in svobode; oni spoznavajo, da je boj zoper habsburžanstvo nujen in interesu socialnega napredka in v interesu svetovnega mira.

In v tem zmislu delajo, v enakem zmislu delamo mi od vsega začetka. Če je njihovo delo socialistično — in še nihče jim ni dejal, da ni — tedaj je tudi naše tako.

Ampak to delo je tudi nujno, čim se spozna njega pravi pomen. Jugoslovanci niso provocirali sedanje vojne; toda ta vojna jim je pokazala, da sami niso varni in da ves svet ni varen, dokler ostanejo razmere take, kakršne so bile pred vojno. Torej je izprememba teh razmer potrebna, da se ne ponovi grozota sedanje vojne. Če hočemo imeti zavarovan mir, ga moramo postaviti na zanesljive temelje. To pravijo oni, to pravimo mi.

Ni pa dovolj, da se to izreče. Kadar spoznamo, kaj je prav, tedaj je naša naloga, da delamo za to. Kakor vidimo, delajo za to jugoslovanski sodruzi v Evropi; in tako je treba delati tudi nam.

Ljudje okrog "R. S.", ki mislijo, da stoje na vzvišenem stališču, v resnici le zanemarjajo delo, katero bi bili dolžni opravljati. Njih taktika ni nikakršna "čistost", ampak enostavna nemarnost. Odvračati se od vprašanj in od dela je lahko; ampak ta indiferentizem, ki se približuje navadni lenobi, ne daje povoda z abaharijo in za sedanje na sodniški stol.

(True translation filed with the postmaster at Chicago, Ill.,
Jan. 20, 1918, as required by the Act of Oct. 6, 1917.)

Washington, 28. jan. — Uradno je bila podana izjava, da ni prezident Wilson dobil otiska Černinovega govora o avstro-ogrskih mirovnihih pogojih ne v naprej ne na drug način in doslej je videl le izvečke iz tega govora. Poročalo se je bilo, da je avstro-ogrski zunanji minister poslal en izvod svojega govora v naprej.

Slovensko republikansko združenje.

SEDEŽ V CHICAGU, ILL.

IZVRŠEVALNI ODBOR:

Frank Bostič, Filip Godič, Martin V. Konda, Etbin Kristan, Frank Kerže, Anton J. Terbovec, Jože Zavertnik.

NADZORNI ODBOR.

Matt. Petrovich, Ludvik Benedik, Frank Veranič.

CENTRALNI ODBOR.

John Ermenc, Ivan A. Kaker, Anton Motz, Frank Mravlja, Jacob Muha, Matt Pogorelec, John Rezel, Joseph Steblaj, Frank Šavs, Frank Udovich, Andrew Vidrih, Stefan Zabrie, Leo Zakrajšek, Anton Zlogar.

(Opomba. Zastopniki organizacij in listov, ki se doslej še niso prijavili, postanejo člani centralnega odbora, čim se pravilno prijavijo in izjavijo, da se strinjajo s temeljnimi načeli S. R. Z. — Naslov za pisma in denarne pošiljave je sledeči: Anton J. Terbovec, P. O. B. No. 1, Cicero, Ill.)

Organizacijam v Milwaukee.

Provizorična krajevna organizacija S. R. Z. v Milwaukee, Wis., je sklenila sklicati na nedeljo, 24. februarja

JAVEN SHOD

v Harmonie Hall

za Slovensko Republikansko Združenje. Z ozirom na to so tukajšnje slovenske organizacije naprosene, naj ne prirerajo ta dan nobenih veselje ali drugih priredb in naj naznanijo svojim članom ta shod ter poskrbe za obilno udeležbo, da se tudi med nami poživi delo za S. R. Z. Podrobnejša naznanila slede.

Lokalni odbor S. R. Z.

Slavnost S. R. Z. v Chicagu.

Chicago, Ill.—Vreme ni v soboto obetalo nič dobrega. Snežilo je, po čikaških ulicah je pa bril oster severovzhodni veter, ki je podil ljudi z ulice, da so iskali zavetje pri topli peči. Zvečer je bil cestnoželezniški obrat desorganiziran in marsikdo je rekel, ko je šel k počitku: "Če ne prenehata sneg in burja, ne bo jutri nič s koncertom S. R. Z., ki ga priredi šestnajst slovenskih društev v Chicagu."

Napočilo je nedeljsko jutro in marsikdo je strahom šel opazovati vreme, ko je zapustil gorko ležišče. Nebo je bilo černo, oblačno, ponehalo je snežiti, Eol je pa čez noč zadrgnil vrečo, da ni mogla burja uhajati iz nje. Vreme ni bilo več nagajivo in upati je bilo, da bo koncert uspeh.

Prvi gostje so pričeli prihajati že ob treh popoldne v ogromno dvorano Pulaskoga. Ob petih popoldne je bilo že toliko občinstva v dvorani, da so pričeli izvajati

koncertni del programa.

Prvi je nastopil tamburaški zbor "Lira", pod vodstvom prof. J. Webla, ki je udaril "The Star Spangled Banner". Komaj so strune zapele na tamburicah, je občinstvo vstalo raz sedeže in stoji poslušalo ameriško himno. Za tamburaškim zborom je nastopila mrs. Lolly Nemanich, ki je s svojim krasnim sopranom pridobila takaj vse občinstvo. Zapela je pesmico "O mraku", ki jo je mr. J. Muha, pevodja pevskega zbora "Lira", prevedel iz angleščine. Žela je buren aplavz od strani občinstva.

Brat F. Zajc je v kratkem govoru pojasnil pomen S. R. Z., na kar je tamburaški zbor udarjal "Sanje", ki so privabile burno pohvalo od strani občinstva.

Nastopil je pevski zbor "Lira" pod vodstvom mr. J. Muhe in za njim mrs. Lolly Nemanich s pesmico "Dekliška tožba" v solosoprano. Komaj so utihnil zadnji

glasovi pevskega zbora, je občinstvo z burnim ploskanjem nagradilo pevski zbor za njegov trud, ki ni ponehalo, dokler ni pevski zbor še enkrat nastopil in zapel "Planinski raj." Taka usoda je doletela tudi mrs. Lolly Nemanich, občinstvo ni prenehalo ploskanjem, dokler ni nastopila drugič in ponovila pesnico.

O ciljih S. R. Z. je govoril sodrug Etbin Kristan. Govoril je vsem iz srca in duše in občinstvo ga je nagradilo z gromovitim ploskanjem za njegov govor. S krasnim bariton solom je iznenadil občinstvo mr. J. Muha. Pel je "Naša zvezda". Zadnjo točko na programu je tvorila "marzeljeva", ki jo je udarjal pod spretnim vodstvom prof. J. Webla tamburaški zbor "Lira". Soliste na glasovirju je spremljala mrs. Marie Muha, ki je seveda pripomogla do celotnega uspeha.

Charlie Vesel je prečital rezolucijo, ki se glasi:

(True translation filed with the postmaster at Chicago, Ill., Jan. 26, 1918, as required by the Act of Oct. 3, 1917.)

RESOLUCIJA.

Vojna katastrofa je zadela narode vsega sveta brez njihove krivde. Zadela je tudi naš slovenski narod, čigar tragična vloga je v tem, da je prisiljen bojevati se za interese, ki niso njegovi, za sistem, ki mu je sovražen, da se mora bojevati za vlado, ki ga je vedno le zatirala in ni nikdar upoštevala njegovih pravic do obstanka. Ne en narod v avstro-ogrski monarhiji nima pravice samoodločevanja v svojih narodnih zadevah. V habsburški monarhiji se vlada po starem geslu "Divide et Impera", ki že stoletja označuje politiko obdonavske države. Ta politika je porodila zunanjemu svetu neumevni nacionalni boj in sovraštvo med narodi pod habsburško vlado, da so bili na ta način igrače v rokah sebičnih vlad.

Ravno ta machiavellistična politika, ki je v notrajnosti ovirala kulturni, gospodarski in socialni razvoj narodov; je tudi veliko pripomogla do vojne krize, ki se je sedaj razširila preko vsega sveta. Če se ne bodo ti vzroki, ki so provzročili sedanjo vojno, odstranili, bo še nadalje obstajala nevarnost za svetovni mir. Nujno je torej potrebno, da se mir, ki bo sledil tej vojni, postavi na podlago, v kateri bodo garancije za trajno varnost. Razmere, ki so porodile to vojno, se ne smejo povrniti, če hočemo narodom omogočiti miren razvoj.

Med vprašanji Evrope, ki zahtevajo rešitve, je tudi jugoslovanski problem, čegar pomen je v napjetnejši zvezi s sedanjo vojno. Poštena rešitev jugoslovanskega vprašanja v interesu Jugoslovancev samih in v interesu svetovnega miru je pa nemogoča po vladnih načelih Avstro-Ogr-

ske, ki ni bila nikdar država v njej živečih narodov, temveč le posest dinastije in valed tega sovražnika narodov.

Ogromna večina ameriških Slovencev je organiziranih v S. R. Z., kar potrjuje velikost pridruženih organizacij. Naš namen je storiti vse, kar je z legalnimi sredstvi mogoče in v kolikor nam bodo dopuščale razmere, da se doseže pravična in poštena rešitev slovenskega in jugoslovanskega vprašanja, po geslih, da mora vsak narod sam imeti pravico odločati o svoji usodi in da ne sme noben narod biti po sili podvržen vladi, katere ne mara.

Kar zahteva slovenski narod, je njegova narodna in politična svoboda. Za prvo je potrebno, da se osvobodijo habsburške nadvlade, za drugo pa, da dobi državno uredbo, kakršno si sam želi, in ta je republikanska.

Slovenski narod je del jugoslovanskega plemena in kot tak želi združitev vseh Jugoslovancev v obliki, v kateri bi bilo mogoče sodelovanje vseh v zavarovani avtonomiji vsakega dela. Najpopolnejša oblika take rešitve je jugoslovanska federativna republika, ki bi lahko postala velespešen član v verigi splošne zveze svobodnih narodov.

S. R. Z. ne usiljuje ničesar ostalim Jugoslovancem. Odločno pa zastopa pravico samoodločevanja za Slovence. Združitev jugoslovanskih narodov je mogoča le po vzajemnem sporazumu, ne pa po kakršnekoli diktatu. Ena naših glavnih nalog je, temeljito pojasniti dejanske razmere, ki pridejo pri jugoslovanskem vprašanju v poštev, da s tem dokažemo, da ni to vprašanje le nacionalnega, ampak največjega internacionalnega pomena.

Današnje zborovanje ponovno

izjavlja, da ni delo za S. R. Z. v nobenem oziru v najmanjšem nasprotju z dolžnostmi, ki jih imajo ameriški Slovenci kot prebivalci in državljani te dežele. Zakoni Zedinjenih držav so zakoni ameriških Slovencev. Naš narod, ki ni nikdar ljubil biča, s katerim je bil tepen, nima niti sedaj simpatije do dinastične avtokracije, ki je vedno držala narode v suženstvu. To je bilo ameriški vladi znano, vsled tega Sloveni, kakor tudi drugi narodi, ki so prišli izpod Avstro-Ogrske, po proglasu predsednika Wilsona niso podvrženi izjemnim določbam za sovražne inozemce; ta odredba je bila pravična, ker Slovenci resnično niso sovražniki Zedinjenih držav in kot člani Slovenskega republikanskega združenja bodo nadalje s svojim ravnanjem dokazali, da je vanje stavljeno zaupanje popolnoma opravičeno. Pomagali bomo s svojimi močmi, da se porazi militarizem in imperijalizem, ki bo če ostane nepremagan, še nadalje ogrožal svobodno razvijanje narodov, naš narod bi pa še nadalje ječal pod njihovo avtokracijo.

Po čitanju je vprašal br. Vesel, če je kdo proti rezoluciji. Oglasil se ni nihče in dal jo je glasovanje. Dejal je, naj tisti dvigne roke, ki so za rezolucijo. V tem trenutku so bile vse roke kviško "Kdo je proti," je dejal br. Vesel. Dvignila se ni ena roka in br. Vesel je konstatiral, da je bila soglasno sprejeta.

V dvorani je bilo navzočih nad šest sto oseb.

Koncert je bil velik uspeh, ki podžiga Slovence v Chicagu k nadaljnemu skupnemu delu. Tudi za blagajno S. R. Z. bo mogoče odpadlo do dve sto dolarjev.

Poročevalec.

O gozdu in nekaterih njegovih ljudeh.

Načrtal dr. H. Dolenc.

Bili smo zopet v gozdu in prav pri zajutru. Dan poprej sem dobil veliko kolino in že prejšnjih klobas je bilo pri hiši. Vse sem bil pobral v gozd, pri domu smo se jih bili domalega že naveličali. Moji spremljevalci so jeli nekako čudno gledati, ko sem razvijal klobase, krvavice in jetrnice in mesene, in vsak si je mislil, kako se bo to peklo, ker priprave nismo imeli nobene s seboj in brez nje se pač speče krompir in za silo tudi polh, ali za klobaso je treba ponve. Ne štejem si v posebno zaslugi, da sem bil v pripravi klobas bolj več nego moji pajdaši. Kmet jih nima toliko, da bi jih surove odnašal v gozd; navadno je vesel, ako jo dobi na večer, ko se je povrnil. Že ob sestanku sem vedel napraviti velik ogenj z bukovimi drvni, da bo oglje pravšno. Ko smo žerjavico razkopali, smo povili klobase vsako posebej v papir, jih hitro razložili po sredi ognjišča in še bolj na hitro, in predno se papir vname, zagrebli z ognjem. Tovariši so se čudili, kaj gospod vse znaajo, in pri sebi ugibali, kaj bo iz tega. Ko so bile klobase pod kupom, se je ugibalo, kako naredimo s kuno, ker nihče ni imel niti želez niti saka s seboj. Za danes je bilo le srnam namenjeno in pri kuni opravita prav dobro tudi pes in puša, ako se tako nameri. Psov pa le ni bilo nazaj, dasi je minilo že čez dve uri, odkar sta bila zagnala. Tudi nebo se je zatemnilo in sneg je jel naletavati. Skrajni čas je bil, da sem velel klobase odkopati. Dobre pol ure so bile v žerjavici, ki smi ji enkrat nekoliko premešali. Papir je bil cel in vsak je dobil en povitek v roko in še nekaj smo jih nazaj zagrebli. Jaz sem si bil že prej poiskal precej široko tresko in na njej sem razvil svoj delež. Drugi so si pomagali na enak ali drug primeren način. Razvite klobase so tako dobro zadišale in so bile tako dobro

pregnane, da so se kar razsipale, ko so bile načete, okusne pa tako — o tem je bilo le eno mnenje — da tako dobro pečenih klobas še nobeden med nami ni jedel. "Da, gospoda si zna postreči!" je posmekljivo pregovoril šaljevi Luka. Jaz seveda sem bil ponosen na svojo sposobnost, še bolj pa vesel, da sem tovarišem taok izredno ustregel. Tudi kruha je bilo dovolj "pri hiši," vina pa celih šest bokalov, torej ni čuda, da domalega nismo zapazili, da je sneg jel prav čvrsto padati, megle se zgostile in da psov le ni bilo nazaj.

Vsaka reč ima svoj konec, klobasa celo dva in tudi obema smo prišli do kraja. "Odpravimo se!" je bil soglasen sklep, in šli smo do stene, pod katero je baje kuna počivala. Veščaki so obkrožili svet in dognali so, da je kuna v resnici pod steno. Le malo sveta je obšla po noči in se vrnila na prejšnje ležišče. Kazalo je, da ima tudi pri vrhu stene izhod, in torej je bil načrt ta: Na dveh mestih pod steno se zakuri. Kuna mora pri vrhu ven skočiti, in ko to stori, jo pobijemo s strelji. Vrh smo trije strele obstavili in dim se je jel zaganjati pod steno. Žival je bila trdovratna: trajalo je nad eno uro, in ni je bilo na dan. Toda kunar izlepa ne odneha. Še en oddušek se je odprl za kurjavo, in da postane dim še bolj neznošen, smo trgali od klobukov in obleke ne več koristne kose podloge in to žgal! in pihali dim pod zemljo in v votlino. Pihachi so se solzili kakor plačane babe pri pogrebu. In sedaj šk! zadaj za vrhom in za strelci je planila kuna na dan. Drug drugemu smo bili na poti in kuna že v goščavi. Kovač je skočil za njo, javkaje ko pes, vsi drugi pa za njim in pričel se je dir po snegu in gošči za sledom. Žival ni skočila na drevo, ampak v začudenje veščakov je bila po kratkem begu že zo-

pet pod zemljo in to le pod majhno stenico. Zopet smo se nastavili streli, in v resnici že po prvih vpihljajih dima je skočila kuna izpod stene. Jaz ji namerim, in ko sem domalega že pristopil, skoči na skalico ravno Kovača nasprotno, in moral sem odnehati. Zopet javk in dir za njo, pa v hudo reber in veliko goščavo. Luka in jaz sva zaostajala. Gotovo nad poldrugo uro sva lezla za sledom bolj brzonožnih tovarišev, odnehati pa nama ni bilo, ker se je sled večkrat križal, sneg padal, kakor bi eunje rezal, in megle se gostila, da na več deset korakov nisi več videl. Nisva več vedela, kje sva, torej sva morala za tovariši, da ne ostaneva sama v gozdu. Zaman sva se večkrat oglašila. Vendar enkrat začujem klic tovarišev in za malo časa sva bila pri njih.

Vsi smo bili skrajno upehani in prva beseda je bila ta, da kuna je zopet pod zemljo. Kaj sedaj? Mrak se je že delal in nobeden ni vedel, kam smo zašli. Eni so svetovali, da hitro nazaj po svojem sledu, da pridemo še pred nočjo na znana mesta in potem domov. Drugi so oporekali, češ, da kune ni pustiti, dokler je še kaj vida, ako pa nas zasači noč, da zakurimo ogenj in čakamo mesečne svita, ki se pokaže okoli desete ure in bo zadostoval, da se vrnemo po svojem sledu. Name so končno vrgli odločilno besedo in jaz sem se pridružil tistim, ki so bili za vztrajnost in da se vrnemo pri mesečnem svitu.

Zopet smo obkolili steno in jeli kuriti. Zraven mene in ne da bi videl, kdaj je pomeril, ustrelil Kovač in skoči proti robu stene. Vsi pogledamo, kaj se godi, in vidimo Kovača, ki sega z roko v zemljo. "Le daj!" so bile prve besede iz njegovih ust in dvigne roko, na kateri je krčevito visela zvrta kuna. Zapazil je, da načelem prekopuje ži-

val, tjakaj je potegnil, in ko je posegnil v dno, je prijel za glavico, glavica pa njega za prst, da je kri curkoma kapala. Ampak Kovač ni odtepal in ne odnehal in je prav polagano stisnil glavico, da so kosti zaškrtele in je žival poginila.

"Dobro, Kovač!" je donelo od vseh strani; "naša je." Še predno smo si jo dobro ogledali, počel klic: "Le hitro nazaj po svojem sledu, mogoče, da jo še odnesemo pred temo do znanih tal." In dir se je pričel, dobro, da navzdol. Za kakih deset minut se Matevž, ki je bil tretji, pristavi in zavpije: "Fantje, jaz vem, kje smo!" "No, kje?" se oglasi Paternoster iz Dan, ki je bil prvi. "Na Sotrkovem potu," se oglasi Matevž. Ne da bi ga dalje poslušal, se zabrne Paternoster in gre naprej in mi za njim. Za Sotrkovo pot smo vsi vedeli in nihče ni mislil, da bi bili na njej; vsem se je zdelo, da smo zašli daleč za Škodovnik. Matevž pa nas le pristavi in zavpije: "Ne poznate li tega grdega jarka in v njem počrez podrtje hoje? Ali ni to na Sotrkovem potu?" Matevž je pravo trdil. Kratek natančnejši pogled nas je vse prepričal. Paternoster, ki je bil pot že prekoračil, se je zabrnul in šli smo navzdol po Sotrkovem potu, ki pelje na veliko pot, in po njej naprej proti domu. Huda je bila ta hoja, posebno predno smo prišli iz megle. Padali smo ko snopje, pa na srečo brez škode. Ko pridemo že mimo Skrijl in v dno in se nam zasveti lučica iz Dan, se oglasi Kovač in reče: "Veste, možje, do Dan pridem še, četrte ure bi pa več ne hodil, da se ne okrepcam s kozarcem vina." Mene vsaj, in menim, da tudi druge, je kar strah preletel, in da nismo še kune imeli, gotovo bi bil sklenil, da v snegu, temi in po noči ne bodem taval več po gozdu.

(Konec prihodnjič.)

Klerikalizem na Španskem.

Kolikor jim le dopušča njihova iznajdljivost, se trudijo klerikalci po svojem časopisu, dopovedovati svojim ovčicam, da je na Španskem cerkev preganjana, vera teptana in da se ne godi v deželi nič drugega kakor sam božji rop. Kdor le količkaj pozna klerikalce, ve pač dobro, da se jim sme najmanj takrat verjeti, kadar najbolj stokajo. O boju proti veri sploh ni govora na Španskem. O dosedanjem položaju pa nas jako dobro poučuje bivši katoliški duhovnik don José Ferrandiz v svoji knjigi "Današnja Španija pod jarmom papeštva."

"Ko je Alfonzo XII. po desetletnem vladanju 25. novembra leta 1885. predčasno umrl — pravi Ferrandiz — je bilo vse pripravljeno za povratek absolutizma. Komaj je videl vatan na prestolu po avstrijskem načinu pobožno ženo, ko je z novo silo pritegnil vijak svoje moči. Pred seboj je imel 16 let nedoletnosti bodočega vladarja, ki so se dala izrabiti.

V prvih letih regenstva in sredi navideznih uspehov psevdoliberalizma (popačena splošna volilna pravica in vpeljava civilnega zakona, ki je bil omejen na to, da je moral biti sodnijski uradnik navzoč pri poroki in jo zabeležiti) in ob ogromni nepoštenosti Segastovih ljudi ni cerkev pozabila na skrb zase. Prišel je leta 1889 takozvani zakon Alonsa Martinez, kateremu se je do-

dalo nekoliko priveskov "velikega demokrata" Canalejasa, s katerim je mrtva roka dobila pravico, razširjati svojo posest z nakupom in dedščino, ali pa jo poljubno prodajati. Isti psevdoliberalni minister Alonso je dne 5. decembra 1888 izdal naredbo, ki se je pozneje l. 1891 razširila z naredbo konservativnega Villaverde in dogovorila s "sveto stolico." Ž njo se je španski kraljem vzela za prihodnost pravica imenovanja duhovnikov. Zda ni bilo onim, ki so se potegovali za višje duhovniške službe, nič več vpraševati za državo in krono, ampak bilo je dovolj, če so bili pri Vatikanu dobro zapisani. Sedaj je skoro ves visoki kler sestavljen iz karlistov, iz sovražnikov dinastije in enotnosti države. Na cerkvene redove in na sveto stolico so zopet začele deževati dedščine. Vatikan je naložil pobožnim družbam le en pogoj, ob katerem ho pospeševal njih povratek v Španijo: Skrbeti imajo le zato, da se spominjajo vdanji jim ljudje v svojih testamentih tudi papeža. In tako dobro so izvršili ta nalog, da je papež danes eden prvih veleposestnikov na Španskem; da ima tukaj ogromno davkov in davščin prosto premoženje, katero upravlja cela vojska uradnikov, stoječa pod vodstvom karlista marquez de Cubas. Jezuiti pa so se posluževali svojega posebnega sistema, da so angleške ali francoske slamezorce ali pa uboge laiške

brate, ki umivajo kročnike v konventih, označevati kot dediče ogromnih premoženj, da bi dedščine zavarovali za slučaj bodočih izprememb v španskem zakonodajstvu. Nekaj madridski laiški brat, Juan Roon, je še nadalje veljal za univerzalnega dediča grofije in vojvodinj, ki ga niso videli nikdar v življenju. Ogromno premoženje vojvode Pastrana je na ta način prešlo v roke jezuitov. To premoženje se je cenilo na 65 milijonov. Zadnja lastnica je umrla v hiši znancev, ki so jo bili sprejeli iz usmiljenja. Prosila je, da bi ji dali stanovanje na katerih njenih prejšnjih posestih, ki so se med tem izpremenile v samostane, ali dobri padros so odklonili njeno prošnjo. Vojvodinja de Pastrana je imela nekoč tudi nekdo Rubensovo sliko. Jezuitje so dejali, da je slika nedostojna in ona jim je dovolila, da jo smejo uničiti. Na to so jo prodajali v Parizu za tristo tisoč frankov. Tudi vdove Rivadedeva, Epalza, Vallejo in druge so jim zapustile neverjetne svote.

Drugi redovi so šli za tem, da jim vrne država nekdanje konvente, ki so se rabili za javne namene. In res se jim je posrečilo v kratkem času zopet dobiti velik del nekdanje posesti, kjer so se zopet lepo po domače uredili. Celo že prodano imetje so zopet zahtevali in večkrat se jim je posrečilo dobiti posest ali njeno vrednost. Ta-

kozvanca nune de Vallecas v Madridu so dosegle, da so se jim vrnilo vrednosti mnogih milijonov. In škofje, bratovščine, kapiteljni in druge verske družbe seveda niso ostale lene. Nastal je popolnoma nov poklic: "Agentje za posredovanje povračilo cerkvi." Takozvani upniki so stopili v zvezo s temi ljudmi in so se z njimi zmenili za gotove odstotke, če se jim posreči proces za povračilo. Agenti so zopet bili v zvezi z visokimi državnimi uradniki, vplivnimi politikali ali tudi z vplivnimi damami in so znali tako uspešno nastopati, da so se v finančnem ministrstvu nazadnje vendar ustrašili ob milijonih in milijonih, ki so se na ta način pretakali iz državnega zaklada v cerkveno biserago. Obstanek teh čudnih agentur je tudi neki proces v javnosti osvetlil. Toledski škof Sancha se je branil nekemu Jenaro Montonu izplačati dogovorjeni delež 32.000 pezeta za tako mešetarsko kupčijo. Monton je tožil in nastal je seveda ogromen škandal. Mešetar je izgubil proces, ker škofje v takih slučajih seveda vedno zmagujejo. Na ta način je prišel sicer še marsikateri agent ob svoj denar.

Pri mnogih takih kupčijah in dedščinah igra pa tudi lepota nekaterih nun, ki so bile v ta namen od svojih predpostavljajenih posebno poučene, znatno vlogo. Tako se je tajalo špansko bogastvo in (Konec na 8. strani.)

Čudežna družba sedanosti.

Mnogo je strank drugod in pri nas; bojujejo se, obrekujejo se, a nekaj jih končno vendar veže: svoje cilje imajo lepo pred nosom, da se jih doseže z roko — vsaj v mislih. Lahko se govori o njih namenih, ne da bi si človek moral preveč razbijati glavo. Kriz je pa s socialisti, kajti oni ne poznajo mej. Vse je za nič in kar svet bi prekucnil. Kdo je še slišal od liberalcev, nacionalcev, klerikalev take besede: Socialna revolucija, nova družba, država bodočnosti?

Namreč: Kar se tiče "države bodočnosti," moramo resnično na ljubo priznati, da o njej navadno ne govorijo socialisti, temveč njih bojevitih nasprotniki, če jih n. pr. vprašujejo, kako se bodo v "državi bodočnosti" zidale hiše, kdo bo tam vzgajal otroke, kdo bo dobil lepo, kdo pa grdo ženo itd. Socialisti sami so hujski. Oni namreč za bodočnost sploh ne priznavajo "države," temveč se jim sanja o nekakšni "svobodni družbi." To ni le anarhistična fraza, temveč komur se zljubi, čitati Marksa, Engelsa, Bebela itd., se lahko prepriča, da hočejo odpraviti državo v starem pomenu besede.

Na vsak način je "revolucija" beseda, s katero se naravnost bahajo. Sedanja družba hočejo strmoglaviti — v tem oziru ni dvoma. Kdo je še slišal, da bi dobro vzgojen državljani veličal punt in prekucij? Če vemo le to o socialni demokraciji, nam je jasno, da imamo opraviti s hudobijo.

Toda poslušajmo vendar, kaj pravijo socialisti. Nekam težko se je meniti z njimi, ker začnejo kar od začetka sveta. Miroljuben rodoljub se spomni večni na dijaška leta in je zadovoljen, če ga ne nadleguješ z rečmi, ki so davno pokopane in pozabljene. Socialni demokrat pa brska neprenehoma po preteklosti kakor kokoš po gnaju, češ, kdor hoče razumeti, kar je, mora vedeti, kaj je bilo.

In tako pravi: Na svetu mine vsaka stvar, pa bo minila tudi sedanja družba. Ona ni od večnosti, torej tudi ne za večnost. Naše zemlje, našega solca, celega našega svetovnega sistema nekdaj ni bilo in čeprav se bodo svetovi, ki jih vidimo, sukali še milijone let po vsemirju, pride vendar čas, ko izginejo drug za drugim, da nastanejo zopet novi.

Navsezadnje — to je resnica, ki se lahko prizna. Učenjaki trdijo res take reči in jih dokazujejo. Še sveto pismo pravi, da je bil svet ustvarjen v šestih dneh, torej ga prej ni bilo. A kaj ima to opraviti s socializmom?

Čujmo: Če svet ni več in neizpremenljiv — pravi socialist — kako naj bi bila večna, neizpremenljiva družba, prebivačica na zemlji? Najprej je mo-

rilo biti bivališče za ljudi, potem so šele prišli ljudje — in sicer po dolgem, dolgem času — in ljudje šele so si osnovali družbo. A ker so se sami izpreminjali, se je morala izpreminjati tudi njih družba. Morala se je in v resnici se je. Ljudje, ki so tekali nagi po zemlji, ker niso imeli ne platna, ne sukna, ne igle, ne škarij, ljudje, ki niso našli gotovih hiš, miz in postelj, ljudje, ki niso znali užgati ognja, torej ne kuhati in ne peči, so morali živeti drugače kakor mi, ki nam služi para, plin in elektrika. Kaj so vedeli ljudje, ko so živeli po skalnatih brlogih, o gramatiki, o cerkvah, o gledališčih, kaj o šampanjcu, o svilnatih nogavicah in o literarni kritiki? . . .

Dobro, dobro. Saj vemo sami, da pred desetimi leti ni bilo električne železnice v Ljubljani in da izdelujejo v tobačnih tovarnah cigarete s stroji, dočim so jih prej sukali z rokami. Ampak to — Ampak to, pravi socialist, nam kaže, da je tisto, kar je prišlo novega, izpodrinilo ono, kar je bilo starega. Kjer so nekdaj stale lesene kočice, so danes hiše iz kamna in opeke. Lesene kajže so se morale umakniti, da so se mogle zidati nove palače. Kar je, mine in porodi se novo. Saj tudi človek umrje, otroci pa naraščajo.

Družba, v kateri živimo, je plod tisočtisočletnega razvoja. Najraznovrstnejše oblike skupnega življenja ljudi je gledal svet, a vse so morale izginiti, druga za drugo, da je nastal prostor za sedanjo. V jeseni popada listje z drevja, spomladi skopni sne; kjer je bilo nekdanje morje, je danes suha zemlja; hrast se poseka in deske nastanejo iz njega; živali, ki so živle po širnih krajih zemlje, so izumrle; mesta je zasula lava in pepel iz ognjenikov; iz morja se vzdigne otok in celi kraji se pogrezajo v njem. Vse, vse se izpreminja, izginja. Edino naša družba, prav sedanja družba, ki ostala neizpremenjena, nedotaknjena, taka, kakršna je, do sodnega dne? To se pravi, da bi moral obstati svet! Vse, kar raste, leze, hodi, bi naenkrat moralo dobiti večno življenje, ampak nič novega ne bi smelo priti vmes. Nobe, na misel se ne bi smela poroditi v glavi, ki ne tiči že v njej, vsaka iznajdba in vsako odkritje bi moralo biti izključeno, ničesar se ne bi smeli naučiti, ničesar ne pozabiti. Postati bi morali žive numije, ki ne bi imele druge naloge, kakor varovati, kar je. Kajti če bi ostale le življenje v nas, bi bile izpremembe neizogibne, ker življenje je izpreminjanje.

Morda pa — vprašuje socialist ironično — bi vendar radi živeli? Morda imamo celo voljo, živeti?

Zlodja! Tega pa vendar ne moremo zanikati. In — glejte! Že se spet smehlja:

— Torej imamo voljo, odpravljati staro in ustvarjati novo; torej hočemo izpreminjati, hočemo reforme. Še več: Hočemo revolucijo.

Hočemo revolucijo, kajti revolucija je večna. Ko se je odtrgal od solca ognjeni obroč, iz katerega se je razvijala naša zemlja, se je javljala v večnem plamenu revolucija; je prva kal rastline prerila prst in pomolila vršiček na dan, je rastle revolucija. Ko je človek jemal priložnosti kos moči za drugim, je rebeliral. Revolucija je bila, je in bo. Neumrjoča je kakor svet.

A po kakšni pravici jo preklinjate, miroljubni meščani in pravoverni kmetje? Da ni revolucija podrla feydnega absolutizma, bi imelo meščanstvo še dandanes edino pravico, plačevati davke, a kadar bi se prikazal plemeniti gospod, bi se moralo klanjati njegovi milosti kakor Kitajec mandarinu in če bi visokorodni grof oklofutal ali opljuval meščana, se ta še pritožiti ne bi smel. Da ni revolucija obunkala nekdanjega socialnega reda, bi bili naši kmetje še ponižni tlačani, ki bi jih oskrbnik upregel pred pljug, če bi se mu hotelo, hčerko bi si pa poklical gospod grof v graščino, če bi mu bila všeč za par noči.

Če je v sedanji družbi sploh kaj svobode, je to zahvaliti edino preklinjani revoluciji.

Ampak sedaj je stvar seveda drugačna. Nekdanji purgarek, ki se ni upal na ulico s klobukom na glavi, ima danes tisočake v hranilnici, gre po leti na deželo, pošilja hčerke v licej in z močjo denarja je velik gospod. Torej mu ni treba nič več revolucije, da bi mu razcapanci vzeli, kar ima!

Postojmo! Gospoda — če se ne motim, čislate etiko. Moralo spoštujete nad vse in dobri kristjani ste. Celotna načela imate. Ampak kje ostane pravzaprav načelo, če velja samo dotlej, dokler je vam koristno? Kakšna etika je to, ki pravi: dokler se mi slabo godi, smem razsajati; kadar imam vsega dosti, mora biti mir?

Toda to je mimogrede, ker je krščanstvo nekdaj učilo, da se ne sme storiti bližnjemu, česar se sebi ne želi. Vprašanje je pa to: Ali je sploh kak razlog, biti se za sedanjo družbo? Ali je naš sedanji človeški svet res tako krasan, da bi ga bilo treba šteti s kanoni in z bojnimi ladnjami, z jecami in z vislicami?

"Vse, kar je, je vredno, da pogine?" Če bi bilo mogoče, ohraniti družabni red, kakršen je, bi ne bilo vredno. Kajti če ne bi mogli ljudje osnovati boljše družbe, bi zaslužili, da prekosi opica človeka.

Resnica je pač, da je sedanja družba taka, kakršna mora biti. Razvila se ni, kakor dolga vrsta slučajev, brez reda in pravila zmetanih na

kup, temveč po stalnih, neizpremenljivih zakonih, po katerih se je ravnal razvoj od začetka začetkov in se bo ravnal na veke vekov. Zato pod milim nebom ni kmalu kaj tako smešnega, kakor znani stek nad dvajset let starih ljudi, ki se neprenehoma spominjajo nekdanjih "zlatih" časov in začenjajo vsak stavek z vzdihom: "V mojem času . . ." Seveda je bil krompir takrat cenejši in znanci iz desetih fara so se shajali ob sejmih na kvante. Ampak doma so prizigali trske in kdor je hotel videti cesarski Dunaj, se je moral pripravljati na pot kakor Columbus, ko je šel odkrivati Ameriko.

V tem protislovju se sploh lahko zasači izmed desetih ljudi vsaj devet: Zjutraj preklinja socialiste, ki hočejo prekueniti sedanjo vzorno družbo, zvečer pa stoka, kako je sedaj vse slabo v primeri z njegovo mladostjo. Sreča je, da se ne zaveda, kako se bije po zobeh, ker bi ga sicer grdo bolelo.

Toda če je družba res morala postati taka, kakršna je, vendar še ni nikjer zapisano, da bi morali biti vsi ljudje zadovoljni z njo. In gola resnica je ta, da je za milijone ljudi sedanji svet pravi peklo. Katoliški filozofi, ki študirajo, kako bi hudič mučil grešne duše, se trudijo prav po nepotrebnem. Oči naj odpro in ozro naj se po svetu, pa bodo našli tukaj mučenštva, da si ne more najzimalnejši satan izmisлити hujšega.

Če je bila beda tega sveta skrita, da bi se prišlo do nje tako težko, kakor do rimskega papeža, bi ne bilo čudno, da se ljudje potegujejo za sedanji "red" kakor eigan za svojo nedolžnost. Ampak kdor ne gre iz hiše in le čita časopise, ki dandanes poročajo o neštetihi samomorih, o razširjanju tuberkuloze, o tatvinah in roparskih umorih, o eksplozijah, o sodniških razpravah z berači itd., itd., bi se lahko prepričal, da imajo vendar nekateri ljudje prav, če so nezadovoljni. Nič ne pravi, da ni na svetu prav nič lepega.

Ampak kaj pomaga lepota, če je nedosežna? In po deželah je vendar na tisoče ljudi, ki res ne uživajo nikdar nič lepega in dobrega ter bi se bili že davno sami pokončali, če bi ne bilo v dušah upanja. A koliko jih je, ki izgube še to, če jih je varalo leta in leta in poiščejo rešitev v vodi ali pa v eiankaliju? Nekoliko milijonov jih je pa, ki si ohranijo upanje edino s socializmom, napolnjujočim jih s prepričanjem, da se mora izpremeniti življenje, ker imajo voljo in moč za to. Vi dobri kristjani, ki ne zasmehujete upanja v čudeže in v nezane moči, nimate pravice, rogati se upu, ki se oslanja na svojo, na znano moč, na moč, ki je tisočletja ustvarjala za druge in hoče končno ustvarjati tudi zase.

O prihodu Slovanov.

Če hočemo stati na zgodovinskih tleh in se iznebiti iluzij, s katerimi se resni znanosti nič ne poslužijo, moramo torej opustiti pravljico, da so Slovani praeavropski narod. V ta namen je treba opustiti vsako prisilno, le iz čustvene izviračice razlaganje reči, za katere ni prav nobenih dokazov. Najmanj dosežemo, če hočemo prazgodovino pojasnjevati s koreninami imen.

Ne pozabimo, da so slovanski jeziki izšli iz istega starodavnega jezika, kakor romanski ali germanski. Kako se jeziki v svojem razvoju oddaljujejo drug od drugega, nam kaže na primer litvinsčina. Nobenega dvoma ni, da so bili Slovani in Litvinci nekoč en narod. Nekako v enajstem stoletju se je izvršila ločitev. Ali to se seveda ni zgodilo naenkrat; jezik vsakega plemena se je polagoma razvijal sam zase, dokler ni bilo nekega dneva tako, kakor da sta si oba jezika popolnoma tuja. Litvinci so bili nekdaj Slovani. Danes se ne štejejo za Slované in tudi mi jih ne moremo proti njihovi volji tako imenovati, dasi se v koreninah tudi danes opaža sorodstvo.

Saj so se tudi slovanski jeziki sami med seboj tako ločili, da je dandanes smešno, če vstane kakšen entuziast s trditvijo: Slovani so en narod. Kakor pa so Slovani danes sami med seboj diferencirani, tako so bili nekdaj skupni, a še pred tem so vsi Arijeji splošno imeli skupen jezik. Enake korenine v različnih arijskih jezikih niso živele le v stari Evropi, ampak žive še dandanes. To opažamo na primer pri številkah, pa tudi pri mnogih rečeh, ki so jih že poznali, ko so se živeli v narodni skupnosti.

Če priznamo, da nismo od nekdaj živeli tam, kjer smo danes, ni s tem prav nič izgubljenega. Kdor misli, da je narodu treba takih umetnih raz-

lag, ga zelo podočnjujejo. Zgodovinsko gre torej le za to, kdaj da so Slovani obljudili svoja sedanja bivališča.

V mosenklaturi ali imenoslovju pri Venetih, Ilireih, Trakih, Getih in Dakih so očitno tudi slovanska imena, čeprav jih je malo; toda iz tega še ne smemo sklepati, da so oni narodi bili Slovani. Taka beseda le dokazuje, da je bil stik med narodi, nič več; ona je le izraz slovanske osebnosti ali kraja v tujem ozemlju.

Ako vemo iz zgodovine, da je bilo tuje ozemlje, kjer se nahajajo slovanske besede, v zvezi s Slovani, kaj si moramo domnevati, da so Slovani tja prihajali: potem nam morejo biti posamezni jezikovni dokazani slovanski izrazi dokaz, da so se tja jeli Slovani naseljevati ter se ondaj lokalno naselili.

Zgodnje prodiranje Slovanov proti Donavi pred koncem V. stoletja dokazuje aprioristično na podlagi splošne slike o preseljevanju narodov in na podlagi direktnih zgodovinskih dokazov v Podonavju.

Če uvažujemo, kako so se od I. do V. stoletja po Kristu najrazličnejši narodi drevili proti jugu v Podonavje in na Balkan, ali ni verjetno, da so se tega preseljevanje udeleževali tudi Slovani ob Visli in Odrji kakor oni ob Dnestru in Dnepru? Čeprav zgodovina ne omenja direktno Slovanov, vendar nam to vedno preseljevanje severnih narodov iz Zakarpatja proti Donavi daje prvi aprioristični razlog za trditev, da se je začelo prodiranje Slovanov na jug prej nego v V. ali VI. stoletju.

Drugi aprioristični razlog je velikanska razširjenost Slovanov. Ako bi se bili v kratkem času (v dveh stoletjih od konca V. do VII. stoletja) razširili po taki razprostranosti, kakor jo naha-

jamo v zgodovinski dobi, potem bi se morala izprazniti njih prvotna domovina kakor se je Germanija. Pri Slovanih je ravno narobe: v stari domovini jih je še polno, na primer ob Labi polabska in češka plemena, ob Visli poljska, med Dnestrom, Bugom in Dneprom ruska. Slovani se niso naglo širili, marveč polagoma davno pred V. in VI. stoletjem.

Tudi zgodovinski razlogi so tu, ki govore za a) Na Peuntingerjevi mapi, ki pohaja iz druge polovice III. stoletja, ali pa še celo iz II. stoletja, označeni Venadi Sarmate v Daciji in Moldaviji ali Besarabiji so Slovani, na Ogrskem so bili nestrobojni Sarmate Slovan.

Jazigi — Sarmate, iransko plemo, so prišli v I. stoletju od doljne Donave v ogrsko nižino, kjer so se bojevali z Rimljani. Odtod čisto čitamo ime "Sarmaticus" v naslovih rimskih cesarjev in vojskovodij prvih štirih stoletij po Kristu. Za cesarja Konstantina Velikega se piše, da se je del Sarmatov "servi Sarmatarum" uprl svojim gospodarjem "Sarmate domini" okoli l. 334, jih premaga! in pregnal preko Donave na rimsko ozemlje, kjer jih je Konstantin Veliki naselil po Balkanu in Italiji. Tu se torej omenjajo dvojni Sarmate, o katerih govore tudi poznejši viri do VI. stoletja, ko poročajo v teh krajih o Slovanih, ne da bi povedali o kakšni izpremembi plemen. Ime Sarmatov prehaja na Slované (Venadi Sarmate). Svobodni Sarmate so sarmatski Jazigi, nesvobodni Sarmate so ogrski Slovani.

b) Slovanski besedi sta tudi Priskov "medos" (med) in Jordanesova "strava" (jed). Priskos je bil v bizantinskem odposlanstvu pri Atili in pripoveduje, da so grede srečevali ljudstvo, ki jim je ponujalo za jed prosa in za pijačo "me-

dos." To ljudstvo imenuje sicer Priskos Skite, toda je loči od Hunov in Gotov. Jordanes pa pripoveduje o pogrebni pojedini "strava" pri Atilovem pogrebu l. 453.

c) Zgodnje naseljevanje Slovanov priča povest o napadu Vlahov na podonavske Slované. V njej je nekaj zgodovinskega jedra. Ta tradicija se nanaša ali na napad Gotov od IV. do III. stoletja pred Kristom, kakor sta sodila pisatelja slovanskih starožitnostij Čeh Dobrovsky in Slovak Šafarik, ali pa na napad Trajanov v II. stoletju po Kristu. Verjetnejši je drugi slučaj.

Cesar Trajan je upokoril Dacijo (l. 101—102, 105—106), ko se je bil že Cezar pripravil na to. Zaradi te zmage niso bili uničeni samo Daki, marveč to so čutila tudi druga, tuja plemena, med njimi slovanska, da niso prodirala proti jugu. V jugoslovaneki folkloristiki je nastlo iz Trajana nadnaravno bitje Trojan. Že v XII. stoletju se nahaja Trojan med stariimi poganskimi bogovi, dalje se v bolgarskih pesmih opeva car Trojan, srbska tradicija ga je izpremenila v fantastično predstavo nočnega bitja, ki se bojuje s solncem, ali troglavega bitja, ki ima voščena krila in kozja ušesa. Često se nahaja ime Trojan v slovanski osebnosti in krajevni nomenklaturi (imenoslovju). S tem sicer še ni rečeno, da bi bili Slovani morali stanovati v Decabalovi Daciji; ta vojna je bila tako silna, da bi bila lahko našla odmev tudi preko Karpatov, kjer so bivali Slovani. Toda — ako so Slovani v II. stoletju drugače historično dokazani, potem ee post spajanje Trajana s Trojanom spada v II. stoletje in je najbrže tu nastalo. Ime Trojan samo po sebi nam ne dokazuje bivanja Slovanov v Daciji v začetku II. stoletja, ampak tradicija o napadu Rimljanov.

(Konec prihodnjih.)

Ivan Cankar

Hlapec Jernej in njegova pravica.

"Nisem še vajen študentovega doma!" je pomislil. "Ne še te rosne postelje in te visoke strehe!"

In je zadel culo na ramo in se je nameril med senožeti in njivami do ceste. Spočit je bil in je hodil z lahkim korakom, tudi njegovo srce je bilo veselo in utolaženo.

"Kaj bi trosil denar za voz?" je pomislil. "Dokler me nosijo te stare noge, bi bil greh, da bi lenaril; in tudi greh bi bil, da bi prosjačil. Če že pripelje mimo krščanski človek in poreče: na, Jernej, prostora je za dva in kobilja je spočita — pa prisedem v božjem imenu!"

In komaj je tako pomislil, je pripeljal mimo kmet in se je ozrl in je ustavil koleselj.

"Kam pa?"

"Protij Ljubljani!"

"Prisedi do Goščevja!"

Jernej je prisedel.

"Po kakšnih opravkih v Ljubljano?"

"Pravice iskat."

Kmet, zavaljen, čokat človek, je pogledal Jerneja z nezaupnim očesom.

"Kdo pa si?"

"Jernej iz Betajnovce."

Kmet je pomislil.

"Ne poznam Jerneja iz Betajnovce. Kateri Jernej?"

"Hlapec Jernej. Pri Sitarjevih sem bil do večerajšnjega dne."

"Pa ga greš tožiti?"

"To se pravi . . . ne maram ga spraviti na vislice, tudi v ječo ne. Ampak razsodijo naj po pravici."

"Kaj ti je storil?"

"Štrideset let sem delal tam. In ko sem do delal, je prišel in je rekel: pojdi!"

Kmet je pogledal mrko in je švrknil po konju.

"Tako. Pa ga greš tožiti?"

"Kaj se to pravi: tožiti? Svojo pravdo grem razložiti, naj razsodijo! Pravico hočem sebi in drugim in vsem — krivice nikomur!"

"Ali boš kaj opravil?"

"Bom. Veliko je sodnikov na svetu, postava pa je samo ena!"

"Prav nič ne boš opravil."

Kmet se je tako močno okrenil proti Jerneju, da je nategnil vajeti in se je koleselj skoraj ustavil.

"Če hočeš poslušati pametno besedo, hlapec, poslušaj: skoči takoj s koleselja in se napoti, odkoder si prišel! Zakaj hlapec proti gospodarju še nikoli ni nič opravil, kaj šele, če je pravica in postava na gospodarjevi strani! Star si, lahko bi to vedel! Ampak veš, kaj bi storil jaz, če bi me hodil hlapec tožariti, pokrivem in nepokrivem? Dal bi Šimnu in dal bi Jakcu vsakemu en cepec v roke in bi rekel: zdaj pa mlattita po njem, dokler vama roke ne omahnejo, zato da bo drugikrat razločil, kdo da je gospodar in kdo da je hlapec! Tako bi jima rekel, glej! — Tam, ali vidiš, tam pa je kréma, tam bom ustavil!"

Kmet je pokazal z bičem na polje, kčne pa nikjer ni bilo. Zato je Jernej vzel culo in je vzel

škornje, pa je skočil z voza in se je opotekel proti jarku. Kmet je švrknil po konju, vzdignil se je prab.

Jernej je gledal žalosten za njim.

"Kakor otrok je: dobro potico je jedel, dobro vino je pil, pa ne pozna lakote. Krivico ni občutil, pa ne pozna pravice. Bog mu bo sodil po svojih postavah in po svojem usmiljenju!"

Hito se je vzdignilo solnce, kmalu je pripelkalo, kmalu je bil Jernej truden od vročine. Hodil je eno uro, hodil dve uri, noge so otrpnile; pa je od daleč, s hriba, zazvonilo polodne: in Jernej je bil lačen. Ni več dolgo romal, ni več dolgo čakal, bela kréma se je zasvetila ob cesti.

Samo dvoje gostov je bilo v krémi: mlad kmet, ki je Bogu dan kradel in je bil že opoldne pijan; in pa droben, siv in prihuljen stavec, v obnošene eunje obleden, ki je igral na harmoniko in prepeval kvante. Reč je bila taka, da je Jernej najprej pozdravil, nato pa pljunil.

"Le sém, le sém!" je vabil mladi kmet.

Jernej ga ni pogledal in ga ni maral poslušati in je sedel za drugo mizo.

(Dalje prihodnjih.)

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKI TOREK.

Lastnik in urednik: Jugoslovanska delavska tiskovna družba v Chicago, Illinois.

Naročnina: Za Ameriko \$2.00 za celo leto, \$1.00 za pol leta. Za Evropo \$2.50 za celo leto, \$1.25 za pol leta.

Oglaš po dogovoru. Pri spremembi bivališča je poleg novega naznaniti tudi stari naslov.

Glasilo slovenske organizacije Jugosl. socialistične zveze v Ameriki.

Vse pritožbe glede nerednega pošiljanja lista in drugih nerednosti, je pošiljati predsedniku družbe Fr. Udovich, 1844 So. Racine Ave., Chicago, Ill.

PROLETARIAN

Owned and published every Tuesday by South Slavic Workmen's Pub. Co., Chicago, Illinois.

Subscription rates: United States and Canada, \$2.00 a year, \$1.00 for half year. Foreign countries \$2.50 a year, \$1.25 for half year.

Advertising rates on agreement.

NASLOV (ADDRESS): "PROLETAREC" 6008 W. 31. STREET, CHICAGO, ILLINOIS

TURŠKI HAREM.

Ženski oddelek turške hiše, harem, je tujeu nedostopen, moškemu vedno, ženski pa navadno tudi. Neka gospa Marjeta Simpič je bila med tistimi, ki so izjemoma smele pogledati v to skrovitost. Star paša, s katerim se je bil seznanil njen mož, ji je dovolil vstop v svoj harem in ji predstavljal dolgo vrsto svojih žen. O vtiških, ki jih je tam dobila, piše v "National Geographic Magazin".

Ko sem stopila po kamnitnem hodniku brez oken, sem v donišljivi videla neštete vzhodne krasotice z lepimi čolnicami. Sanjala sem o lepih marmornatih kopališčih, o lepediških parfumihi, velikih ogledalih, dragocenih draguljih, krasnih pahljačah in dekletih, ki bodo tekale okoli lepih turških žensk in jim stregle. Toda te sanje niso trajale dolgo.

Prišli smo v veliko dvorano, ki je bila bolj podobna velikemu dvorišču, ob katerem so bile majhne sobe, v katerih so živele paševe žene in strežnice. Na tleh je bil pa cel kup umazanih orientalskih preprog. Na vsakem koncu dvorane je bilo par stolov.

Moj gostitelj je pričel kliعاتi žene, nakar so se jele prikazovati iz svojih sobic, ali boljše lukenj. Bilo jih je štirinajst, velikih, manjših, v različnih oblekah, sploh vsaka se je natančno razlikovala od druge. Kosem pogledala v njihove obraze, sem videla, da sem se vse življenje varala, ko sem sanjala o lepih haremskih ženah.

Ženske okoli mene niso bile lepe, bile so čisto navadnih obrazov, nekaj je bilo kar grdih, obrzali nekaterih so gledali navdse budalasto. Le par jih je imelo nekaj draguljev in sicer za pestjo in na členkih. Mlajše ženske so imele nekakšne klobučnaste čevlje, druge, starejše, so bile pa bose. Njih obleke so bile nekakšne ogrinjače. Ko so bile vse ženske zunaj, je paša odšel, nakar so se ženske kar vsule okoli mene. To je bilo vrišča in gorvorjenja! Vpraševale so me vse, kar je sploh mogoče, da se vpraša.

Tistega dne v haremu se bom spominjala vse svoje življenje! Kolikor vem, jaz sem prva ženska z Zahoda, ki je bila v turškem haremu. Tiste ženske, katere sem jaz videla, so rekly, da sem jaz edina bela ženska, ki so jo sploh kdaj videle.

Vse so me otipale, roke, obraz — in me obdovale. Zlasti so se jim dopadle moje visoke pete potem pa tesna obleka. Obnašale se so kot otroci. Nad vsako stvarjo je bilo vsakovrstnih vzklikov, s katerimi so izražale svoje začudenje.

Vprašale so me, koliko otrok imam, dalje, če je v Ameriki veliko žensk, in koliko žena ima moj mož. Ko sem jim povedala, da ima samo mene, so me vprašale, kako je to. Povedala sem jim, da sem krščanka in da imam pri nas moške samo po eno ženo, ki so ravno tako proste kot moški, nato so pričele te turške žene, ki so vedno zaprte, nas ameriške žene pomilovati. Rekle so, da za nobeno ceno ne zapuste harema.

Konj ne more na drevo; gosnica, ki se plazi, prileze na najvišjo vejo; zato mislijo nekateri ljudje, da je klefepazenje zelo mcdro.

Klerikalizem in socializem.

Klerikalizem je znal od nekaj računati z gospodarskimi, političnimi in socialnimi razmerami in se jim je zmerom prilagajal. Na korist vladajočih življev seveda! Zatriranim in tlačeniim je cerkev oznanjevala "dolžnost", da potrpežljivo prenašajo svojo usodo in da se ne upirajo zoper "božji red". In za tolažbo jim je obetala bogato plačilo za vse gorje in za vso bedo onkraj groba.

Stališče prvotnega krščanstva, "svetih očetov", ki so v prvih stoletjih oznanjali Kristov nauk, njih stališče do oocialnega vprašanja je bilo povsem drugačno nego poznejših časov. Prav močno je dihalo po komunizmu. Stremljenje po lastnini in po posesti je tiste čase veljalo za pregrešno.

Če bi bila cerkev državo in družbo prekvasila s tem naukom, bi bil gospodarski, socialen in politični razvoj, kakor ga je družba v resnici preživela, nemogoče. Ampak zakoni razvoja so bili močnejši, kakor besede cerkvenih očetov in cerkev jih je uvaževala; priznala je zasebno lastnino in označila razloček med bogatim in siromakom in razredno gospodstvo za "nedotakljivo" ustanovo po "božji volji". V resnici; cerkev je bila razvoj, pogostoma za napoto; upirala se je velikim gospodarskim, socialnim in političnim preobratom, če je bila v strahu za svojo moč in veljavo. Ampak ko so se ti preobrati vsled zgodovinske nujnosti zgodili, ko se je zrušil feudalizem, suženjstvo in tlačanstvo, ko se je podrl absolutizem in razpadel pod udarci kapitalističnega gospodarstva stari obrtni red, se je cerkev lepo vdala in vse to "vzela v svojo zaščito". Vlada vsakega razreda je navsezadnje priznala in jo branila pred "prekucijami". Vselej se je pobatala z vladajočimi razredi in oblastni zoper interese tlačeniim in preganjanih. In tako je postala tudi patrona kapitalizma in na socialno vprašanje naših dni gleda čisto s kapitalističnega stališča. Katoliški cerkvi ne gre niti pičica za sluge, da se je redilo delavsko gibanje, da so nastale samostojne delavske stranke, ki so v interesu proletariata vojskujejo zoper kapitalistični gospodarski državni in pravni red.

Izsa prvih začetkov delavskega gibanja je bilo v klerikalnem taboru vedno nekaj socialnih politikov, ki so spoznali potrebo boja zoper kapitalizem. Tako n. pr. od Lasalla k socialni politiki spreobrnjeni moguski škof Ketteler.

Sicer se ni odrekel dogmi, da "mora" biti na svetu mnogo siromakov in malo bogatimov, da bo delavska usoda na vse večne čase siromašno življenje, vzlie temu je delavec naravnost pozival na boj zoper "brezbožni kapitalizem", ki "spravlja gmočno življenje delavcev v nevarnost in izpreminja zemeljsko oblo v suženjsko tržišče." Opravičen in zdrav, je dejal škof, je ta boj, in potrebna je zategadelj organizacija in koalicijska delavcev, potrebno je sredstvo stavke.

Klerikalizem pa si je izbral drugačno naziiranje. Mnogo drugih katoliških pisateljev se je trudilo, da spreobrnejo klerikalizem k poštenejšemu stališču v delavskem vprašanju. Odlični zastopnik te struje je bil baron Vogelsang, na katerega so se v svojih boljših časih kaj radi sklicevali tudi naši klerikali. Pri Vogelsangu srečavamo vzlie vsemu plahemu polovičarstvu mnogo zdrave misli. Tako piše:

"Kapitalistični red je delo človeškega greha in človeške slabosti; zadirja se v prirodne in razodete božje postave. Takoimenovani red je, če ga natanko pogledaš, pravzaprav nered, anarhizem denarne mošnje, nevarnejši od revolucionarnega anarhizma, ki dela v svoji nevednosti z dinamitom in zavratnimi umori, dočim dela meščansko kapitalistični anarhizem mnogo izdatneje z menico, hipoteko, z razdiranjem vsake organizacije.

Človeštvo je postalo plen mamonizma; zaradi čistejga dobička so velike ljudske plasti, celi narodi izročeni telesni in moralni pogubi; zavoljo svetovnega gospodarstva, zavoljo konkurence na svetovnem trgu se pušajo želca in se pušajo ljudje. To svetovno gospodarstvo s svojim gospodarjem, svetovnim papirjem, spominja na tisto mesto Janezovega Razodejca, ki govori o živali, katere pedoba mora obževati vsak, komur je drago lastno življenje. Vsi, veliki in majhni, bogatini in siromaki, svobodni ljudje in sužnji, vsi so zaznamovani na rokah ali na čelu, nihče ne more ne kupovati in ne prodajati, če ni zaznamovan z imenom živali. Nam se zdi to nebrzdano stremljenje po svetovnem gospodstvu najrenejša nevarnost naše dobe, gospodarska, socialna in politična revolucija, kakor nam ne grozi hušna ne od socializma in ne od anarhizma.

Socialni boj se suče kakor okrog svojega tečaja okolo vprašanja, ali naj bo produkcija anarhistična ali pa urejena po moralnih, od džave priznanih zakonih. Anarhisti imajo svojo skrajno levico in svojo skrajno desnico. Prva se iz obupa nad zlorabo države bojuje z dinamitom, bodalom in zaroto zoper prestavnike zgodovinske države; druga se bojuje s kapitalom in mednarodnimi "obročji" ... Mančesterstvo je anarhizem in nihilizem bogatimov in je na enaki moralni stopnji z anarhizmom in nihilizmom siromakov — le orožje obeh je različno ... Anarhija je vojno stanje: vsi proti vsem — pa naj se bojuje ta boj z orožjem ali pa z brezobzirnimi gospodarskimi sredstvi. Zadnji smoter mančesterskega gospodarstva je popolno podjarmljenje človeškega dela po kapitalu, in deloma zavedno, deloma nezavedno se trudijo pristižni malepripetna nauka, da odstranijo vse ovire, ki se zoperstavljajo temu idealu.

Ampak po božji volji ni, da bi bilo delo neolajljivo spojeno s siromakštvom in brezupno bedo, z uničenjem rodbinskega življenja, z brezpravnostjo in z smrtjo na smetišču. Težke izkušnje, ki leže v teh razmerah, ni Bog natovobil delavcu k njegovemu težkemu in neveselemu vskledanju na delu. Narobe: malokatera grehota, ki je delajo ljudje, stoji ped tako težko, kazaljo večne-

ga sodnika, kakor zatiranje slabotnih, kakor utr-gavanje pravičnega plačila.

Boj zoper kapitalistični "red," t. j. boj z vsemi zakonitimi sredstvi, je naloga vsakega resničnega kristjana, in nobena nesreča ne bi bila za človeštvo hušna, nego da bi mu pošla moč, da se najodločneje zoperstavi temu neredu.

Znamenje kapitalistične tendence našega časa je neizmerno povzdigovanje štedljivosti, kakor da je vesoljno zdravilo za vse gospodarske bolečine človeštva in končna rešitev socialnega vprašanja, da se vlade, parlamenti in veda vsem neljubim pozitivom po socialno-gospodarskih reformah izogibajo s cenanim in preprostim opominom: "Prštedite si kaj!" Da ta opomin ni nič drugega, kakor krvavo norčevanje iz delavskega ljudstva, pritriganje na rob obupa vsled davkov, obresti, trgovskega oduroštva in skromnih mezd — kaj zato: da le čednostno zveni.

Nikoli se nam ni zdelo koristno, da bi oznanjali ubožnim delavcem odrekanje v prilog pohotne gospode, da bi le-te priznavali vse dobre tege sveta, one pa tolažili s povračilom na onem svetu. Nič ni bolj nasprotnega strogi pravičnosti, ki jo terja krščanstvo.

V kateri katoliški državi najdeš udejevovano dejansko vero t. j. kot socialno in državno pravičnost utelešeno vero, vero, oživljeno v družbenih napravah in zakonih? Nobene take države ne poznamo, kjer bi se uveljavilo prepričanje, da ima krščanska morala pravico do zahteve, da se v državnih napravah uresniči.

Skrajni čas bi bil, da se katoličani odrečejo hlapčevanju, frazom o potrebah javnega prometa in o stališču družabnega življenja, da nič več kot doslej, prden pokleknejo pred najsvetejšim, trikrat padejo na kolena pred zlatim teletom in pred postavo mamonizma.

Zatranci, ki so se vdali socializmu, imajo prav s svojo tožbo, da jim sedanje razmere ne nudijo s svojo zahtevo po organiziranju družbe, po harmoniziranju socialnih in političnih sil.

Socialni reformirji smo socializmu, t. j. njegovim duševnim voditeljem, nemškim, angleškim in francoskim, velike hvale dolžni. S svojimi silnimi, neodoljivimi udarci so razbili lažnivo zgradbo kapitalizma, in v resnici je bilo to opomin katoličanem, da iz zakladnice svojih tradicij poišče je gradivo za novo stavbo.

Socializem stremi po upostavitvi zakonov pravičnosti in s svojimi krepkó zaukajočimi življenji je bistveno pripomogel, da je dovedel občutek družabne bolečine na bolno mesto.

Tako katoliški socialni politik baron Vogelsang. (Primerjaj s tem vsu revščino klerikalnih pritlikaveev pri nas!) Ampak njegovi nauki so ostali brez vpliva na klerikalizem in na cerkev. Saj je vrhovni predstavnik katoliške cerkve, papež Leon XIII., v svoji "delavski okrožnici" izjavil, da je v "božjem redu" določena vlada kapitala nad delom, da obstoja med kapitalom in delom "prirodna harmonija po božji volji," da naj delavec "zvesto služijo svojim gospodarjem" in da "naj se ne dajo hujskati zoper opravičeno posest," da naj ne pušajo jtd.

To je kardinalna točka socialne politike, kakor jo je oznanila vsegvednost nezmočiljivega poglavarja edino zveličavne cerkve. S tem je zapečatila ta cerkev svojo tesno zvezo z "brezbožnim" kapitalizmom in mamonizmom. Kakor je v srednjem veku oznanjala sužnjem in tlačanom pokorščino, tako učí to "čednost" dandanes "svobodnim" delavcem. Da so kapitalisti vseh konfesij spoznali prilagoditev cerkve na kapitalizem in mogočno podporo, ki jo imajo od nje, je seveda razumljivo; zato pa tudi oni po najboljših močeh podpirajo cerkve, da učé delavce ponižnosti, hlapčevanja in slepe vdanosti. Tako roka roko umiva.

(True translation filed with the postmaster at Chicago, Ill. Jan. 20, 1918, as required by the Act of Oct. 6, 1917.)

London, 28. jan. — Brzovjaz za Exchange Telegraph iz Amsterdama pravi, da poziva "Deutsche Tages Zeitung" nemški narod javno, naj se upre zoper sedanji režim.

"Tudi mi," pravi vsenemško glasilo, "imamo Judeža med sabo. Javlja se v rdečem plašču krvnika. Nemčije. Kdo reši Nemčijo od teh izdajalev, če ne nemški narod? Zdaj velja: Nemei, pomagajte si sami in Bog Vam bo pomagal."

Dasi ni kajzer Viljem imenovan v članku, pravi dopisnik, da meni izraz "krvnik Nemčije" kajzerja.

Ne sme se pozabiti, da je Deutsche Tages Zeitung vsenemški in imperialističen organ. Dopisnik je nemara nekoliko preveč optimističen.

(True translation filed with the postmaster at Chicago, Ill. Jan. 20, 1918, as required by the Act of Oct. 6, 1917.)

Živežni izgredi v Krakovu v Galiciji so postali po uradnem poročilu iz Švice tako resni, da so oblasti prošile avstrijskega ministrskega predsednika za pomoč, da bi mogle zatreti nemire. — Razglašeno je vojno stanje in ure za javne restavracije so skrajšane. Poroča se, da demonstrira vsak dan tisoče žensk in otrok po ulicah in zahtevajo živeža.

(True translation filed with the postmaster at Chicago, Ill. Jan. 20, 1918, as required by the Act of Oct. 6, 1917.)

Koelnische Volks Zeitung se havi s sobotnim Čerinovim govorom pred avstrijsko in ogrsko delegacijo, ko je dejal, da je poslal besedilo svojega govora o vojnih ciljih predsedniku Wilsonu, preden je govoril, ter pravi, da podkrepjuje to vtisk, da se "predenje niti med Dunajem in Washingtonom", če se spomnimo, da sta se kancelar von Hertling kakor tudi grof Černin specialno obširno pečala z Wilsonovo poslanico. Če računata Dunaj z možnostjo konferencie med centralnimi silami in zavezniškimi državami s posredovanjem Washingtona, pomeni to, da ni Wilsonovih štirinajst točk smatrati za njegove minimalne zahteve.

Socializem in razvoj individualnega človeka.

V dobi živimo, ki jo nekateri imenujemo socialno. Zopet drugi proglašajo naš čas za nesocialen, kapitalističen, za čas gmočne sile,

Ohoji imajo prav; zakaj nasprotstva se vedno vjemajo.

Prvim se dozdeva, da žive že sredi mogočno napredujoče socializacije, sredi onega procesa duševnega in gmočnega življenja, katerega slikaj oljudje iz strogo meščanskega pokolenja, krogi denarne aristokracije, za gmočno in duševno nasilstvo.

O socializaciji družbe se govori z gotovostjo, ki je lastna le dalekovidnim ljudem. Vsi pa streme za tem, da se komplikacija današnje družbe pomnoži, da se kapital še bolj sigurno in višje naloži, da se imetje posameznika še bolj pravno in družabno zavaruje.

Oglejmo si to! To, kar danes kulture željan človek imenuje in označa za socializem, je s kulturnega in umstvenega vidika — družabna vzgoja. Za filozofijo, literaturo, umetnost, gospodarstvo in — administracijo je socializem vzgojevalna smer. Temeljni in, lahko rečemo, prvotni princip je demokracija.

To samoobsebi nastalo družabno pedagogiko, vzgojevalno plat socializma, delimo na dva dela: V individualen in družaben del. Individualna vzgoja sloni na družbeni; druga drugo izpopolnjujeta.

Doslej je umstveni in čustveni socializem podpiral zlasti družbeno vzgojo, vzgojo zanemarnjenih mas. V tem je obenem že tudi tičala vzgoja posameznika.

S stališča, da je današnja družabna uredba, današnji družabni red nepopoln in vsled tega krivičen, vzgaja socializem nezadovoljneje k upor. Upor je vedno le dosledno izvedena negacija. Ampak ta negativna misel že tiči v bodoči pozitivnosti — povsem nezani in še nepriznani.

Socializem mas je označil današnje državo za krivično in je temu postavil nasproti še danes nejasni pojem pravice. Zahtevana potreba družabnega preobrata je danes ta pravica. Po naukih socializma sloni današnja država na dveh bergljah: Na gospodstvu in izkoriščanju. Ona je tedaj institucija gospodstva; uredba za izkoriščanje. Treba je tedaj izpodbiti ti dve berglji in preobrat je popoln.

S tem naziranjem je stopil v življenje boj proti državi. Del nove socialne vzgoje temelji v tem boju.

Cilj je postala človeška družba brez suženjstva. Nazor o svobodi, enakosti in bratstvu je s tem zadobil čisto drug pomen, nego ga je imel še v francoski revoluciji.

V tem boju, ki pravzaprav ni boj proti državi, temveč le boj za osvoboje telesa in duha iz prevelike odvisnosti, tiči velika tendenca nove socialne vzgoje. Posamezni odstaveki te vzgoje so: Posplošenje ljudske izobrazbe, pravna, politična in družabna enakopravnost, omejitve denarne ali kapitalne nadmoči, možnost duševne individualne konkurence, socialno zavarovanje, popolna državljanska svoboda itd. itd.

V teh posameznih detajlih modernega socialnega nazora naj se zreali individualna vzgoja socializma. Nastane vprašanje? !Ali je ta družbena in individualna vzgoja zadostna, da se doseže in omogoči socializem, družba, država, ki ji je podstava socialna moč celote, socialno-etična resnica in pravica? !

Dandanašnja vzgoja posameznika je nezadostna. Nezadostna bo vzgoja vedno, ker napredek je večer. Gre le zato, da se splošno vzgoja posameznika kolikor možno zenači z napredkom.

Materijalizem starih Rimcev je bil premagan od krščanstva. Krščanstvo v svojih tendencah je pomenjalo višjo kulturo. Zgolj siti človek starega Rima je propadel v duševno ubožstvo. Iz preteklosti gresta v bodočnost samo ti dve poti. Vpraša se torej:

Ali je zadostno, da se izpremeni oblika družbe, ali je narveč treba tudi njeno jedro, ljudi, izpremeniti? Ali je potreba, da se posreči namen modernega socialnega nazora, ne le vzgoja ljudi kot mase, temveč tudi človeka, kot posameznika? Kaj je socialna pravica?

II. V vsakdanjem življenju smo vajeni protislovij. Vemo, da so ona pogoj napredka in življenja. So pa tudi protislovja, ki niso naravna, ki so umetno skupaj zveržena in skrpučana. Taká protislovja se nele nepotrebna, ampak tudi škodljiva.

Liberalni individualizem je v protislovju s srednjeveškim univerzalizmom: Anarhizem je strastni sovražnik socializma. Ta protislovja niso umetna, temveč naravna, ker so plod razvitka.

Anarhizem hoče popolno prostost posameznika. Do skrajnosti izvedeni individualizem je anarhizem. Popolna svoboda posameznika ne pozna nobene meje, ovire, postave. Pozna samo posameznika s svobodnimi kretnjami.

Socializem zastopa nasprotno moč celote, družbe. Pravi, da se v tem rodu tudi svoboda posameznika, v kolikor mu je potrebna za neoviran razvoj.

Misel, dá je socializem zgolj gospodarstven, administrativen in politični program — je napačna. Doba, ko je bilo socialno vprašanje le želja želodeca in vseoblija je žal za nami. Dandanes so vprašanja čisto notranjega značaja mnogokrat eminentno socialna, zahtevajo zainteresiranja in lojalne rešitve. V svojem vsakdanjem življenju srečavamo protislovja, ki jih z ene strani povdarja socialno in socialistično načelo, z druge pa individualistični nagon, ki ga zastopa anarhizem.

Kaj je socializem? Na kratko!

On stremi po preobratu današnje družbe. V kakšnem smislu? Da ekonomsko, gospodarstveno izravná današnje velike razlike med ljudmi. V ta namen zahteva posplošenje ali podružbljenje produkcijskih sredstev. To je temeljni in prvotni stavek modernega socializma. Samó oni, ki stojí na tem stališču, more o sebi reči, da je socialist.

Kaj je torej s preobratom družbe? S tem je najtesneje zvezana usoda posameznika kot družabnega čimtelja. Materialistična filozofija, s katero se hoče ta preobrat znanstveno utemeljiti, gre predaleč v ekstremnost in pozablja rada na posameznika kot živo in hoteče bitje.

Posameznik je vedno zavzema v družbi važno mesto. To že vsled tega, ker ima vsak posameznik do družbe, v kateri živi in se giblje, tudi dolžnosti. Zakaj iz svojih družabnih in socialističnih dolžnosti izvaja posameznik tudi svoja prava, kakor vidimo to lahko siehni dan.

Obratno pa se mi dozdeva, da gre pretirani individualizem predaleč, ker pozna v prvi vrsti samo pravice posameznika, dočim o svojih dolžnostih noče ničesar čuti ali pa jih le nejasno in negotovo naglaša.

Ta dva načelna znaka v našem življenju srečujemo v socializmu.

Socialno načelo: Socializem ne sme individualno ustvarjati novih dolžnosti in vezi, zakaj naloga socializma ni, množiti dolžnosti posameznika do družbe ali pa države. Socialno zlo — če ga opazuje mo tudi zgolj z gmočnega motrišča — je umeteljeno v nerednosti in nepravilni — vsled tega nepravilni — razdelbi dolžnosti med posamezniki. Delavec, sploh proletarec, ima dandanes dolžnosti. Živeti v stiskah poleg izvršenega dela, drugi zopet imajo pravico do lenobe in uživanja.

Lenoba je največje socialno zlo.

Socializem ima tedaj nalogo to urediti. To pomeni za današnje družbo popoln preobrat do tedaj, dokler uživajoči del ne prizna potrebe te ureditve.

Kakšni so pripomočki te ureditve? Dva pota sta:

1. Ali vsi priznamo to potrebo in se trudimo, da uredimo vse to po svojih mislih in močeh pravičeno:

2. ali pa rabimo silo, da s pridobljeno nadmočjo odstranimo kljub esem ugovorom socialno bedo.

Sila pa je največja socialna krivica vse dotlej, dokler te síle ne ukazuje vseobča in splošna potreba družabne celote.

Zakaj imajo kraljevaši Trošta? — Eh, zato, ker je v sedanjih časih za krone in trone edino, da se še malo potrošajo. Kmalu tudi tega ne bo več.

Apel na tiste, ki so z nami.

Danes stopamo pred razredno zavedno slovensko delavstvo v Ameriki, da brez vsega zavijanja in fraz, jasno in določno razjasnimo stvar, o kateri mislimo, da smo jo dolžni pojasniti:

Dne 25. januarja t. l. je bil občni zbor "Jugoslovske delavske tiskovne družbe", ki izdaja Proletarca. Upravnik lista je na zboru podal svoje poročilo, ne takega, kot bi bil želel, temveč takega, kakršen je položaj. Poročilo izkazuje znaten deficit, katerega je treba pokriti, ako slovenski delavci hočejo, da vzdrže list Proletarec. Izredne razmere so. Tega ne bo menda nihče zanikal. Kako se to razmere izgovarjajo, ne zapišemo z besedo, že zavoljo tega ne, ker bi morali potem zopet delati prevod na angleški jezik. Upamo, da nas vsi razumete.

Če so izredne razmere, je pa tudi logično, da so izredne situacije, in redni stroški. Še v časih, ko so šli gospodarski in politični dogodki v roki s kapitalističnim razvojem svoj normalni tek, je Proletarec večkrat prišel v finančne stiske. In danes, ko izhaja list že svoje trinajsto leto, moremo konstatirati le to, da je bil Proletarec v teh dolgih letih truda in boja že mnogokrat v ve-

likih stiskah, ampak še nikdar ne v tako resni, kot je sedaj. Upravnik je na seji obnega zbora moral pojasniti ta dejstva, da je na njih podlagi mogoče potem določiti, kaj naj se ukrene z listom. Slišala so se razna mnenja. Ako bi bilo mogoče izhajati brez upravnika, bi sam rad resigniral. To je nemogoče, ker je ravno sedaj toliko dela z upravo in toliko nujnih, če tudi ne prijetnih potov, da upravnik sploh komaj opravi vse. Občni zbor tudi ni hotel povišati naročilne liste, vkljub temu, da je list še se primerja kvalitete, najcenejši v slovenskem jeziku še manj priporočljivo pa bi bilo, če bi šli nazaj na štiri strani.

Kaj torej storiti? Člani direktorija so se glasno strinjali stem, da ni Proletarec samo na jeziku, temveč faktično lastnina vseh slovenskih socialistov. Skoro vse delnice lastuje slovenska sekcija J. S. Z., in slovenski sodrugi na podlagi tega izvolijo člana v direktorij, ki tudi nastavlja ali pa odstavlja urednika in upravnika, ter vrši splošnem vrši vse funkcije, kar se tiče socialističnega gibanja med Slovenci v Ameriki. Člani direktorija povsem pravilno izjavljajo, da za obstoj Proletarca ni odgovoren samo krožek sodrugov pri klubu št. 1, temveč vsi slovenski sodrugi

in simpatičarji lista. Sodrugi v Chicagu bodo sigurno storili svoje, ker pa ne zmorejo vsega, vprašamo Vas, kaj so Vaše želje in misli, naj li Proletarec še izhaja ali pa ne?

Včasih kot so sedanjí ni nobena šala izdajati socialističen list. Prijetno ga je seveda bolj čitati kot pa izdajati, ker imajo uslužbeni vedno križe in težave. Izjavljamo, da nam vse sitnosti ne ubijajo dobre volje in prepričanja za stvar, za katero delamo; vztrajati hočemo in edino kar želimo, je to, da nam sodrugi pokažejo svojo dobro voljo in pomagajo ne nam, temveč listu iz zadrege. Mi se ne strinjamo s tistimi ozkosrčniki, ki so izgubili ves pogum in pravijo, da naj vse skupaj vrag vzame. Kaj še. Še tisto bo moral vrag dati nazaj, kar nam je prej vzel.

Povdarjamo, da nam je zelo neljubo to tarzanje iz prosjačenju. Če bi bili zavzeli stališče, kot ga je zavzela večina sodrugov Hrvatov, smo popolnoma prepričani, da bi danes lahko s ponosom kazali na napredek in finance lista. Le pomislite, kako prijetno zveni na ušesa taktika utopistov. In danes! Danes je pokopana izjava večine st. louiske konvencije in socialisti, ki prihajo

jo na krmilo, razvijajo program, kakršen je Proletarec zastopal vedno pod sedanjim urednikom. Slovenska sekcija J. S. Z. je vsled skrajno krivično razdeljenih glasov v glavnem odboru J. S. Z., oropana na številu glasov. Rezultat je ta, da moramo mi, ki hočemo slovenskim delavcem ohraniti Proletarca, prosjačiti za podporo.

Sodrugi! Mi Vas ne prosimo, da nam povišate plačice. Nam ni za takomenovane "meške stolčke". Stvar se jasna in glasi se — ali hočete, da izhaja Proletarec ali ne. Povedali smo Vam to v skrajni stiski, in skrajni čas je, da ga rešite. Kar se tiče lista, ima seveda lahko vsakdo svoje mnenje, gotovo pa je, da Proletarec ne more nadomestiti noben drug slovenski list v Ameriki. Razložili smo bom, ker je to naša dolžnost.

Ako ne bo dovoljna odmeva, to je; iztirjatev stare in nabiranje nove naročnine, kakor tudi hipne pomoči v podporo listu, tedaj vedo chicški sodrugi, da pomoči ni in da je edina rešitev iz tega mučnega položaja v tem, da se list preneha izdajati. Sodrugi, preden storimo ta drastični korak, želimo, da čujemo Vaše glasove.

Upravništvo.

Černinova oljčna veja.

(True translation filed with the postmaster at Chicago, Ill., Jan. 30, 1918, as required by the Act of Oct. 6, 1917.)

London, 25. januarja. — Grof Černin, avstro-ogrski zunanji minister, je po brzotjavu, ki je prišel sem po švicarskih potih, včerja, ko je nagovoril državnozborske poslance, naglašal sledeče važne točke:

"Verjeten je mir z Rusijo, in če sklenemo ta mir, ne more biti daleč do splošnega miru.

Poljsko smatramo za neodvisno državo in mislimo, da naj ji bo dovoljeno, da si izbere svojo lastno usodo brez zunanjega vpliva.

Stališče predsednika Wilsona glede na svobodo morja smatramo za jako pravično, prav tako tudi primerno zaščito proti gospodarski vojni po vojni.

Ne moremo sprejeti Wilsonovega diktata glede na notranje zadeve Avstro-Ogrske; naš parlament je tako demokratičen kakor katerikoli na svetu. Pač pa lahko sprejmemo njegove ideje o zvezi narodov in ga vabimo, da porabi svoj veliki vpliv in nagovori zavezniške entente, da objavijo svoje mirovne pogoje."

Govoril je o tem, da so centralne sile odklonile izpraznitev okupiranega ozemlja, preden se sklene mir, je grof Černin dejal, da ima to humanitarne razloge. Izpraznitev teh krajev v drugih okoliščinah, je dejal, bi vodilo do anarhije in do uničenja industrije.

"Sedanje mirovne kretanje predsednika Wilsona so bile veliko bolj učinkovite in so imele pri

centralnih silah veliko boljše rezultate, kakor njegovi prejšnji koraki," je trdil zunanji minister. "Njegov ton je sedaj drugačen, kakor takrat, ko je skušal odtujiti nemški zavezniške med seboj. Omenjam zlasti njegovo noto za vatican."

Da se razlikujejo avstro-ogrski nameni na pram Rusiji od onih v Nemčiji, ki jih predstavlja sedaj v sedlu sedeči jučerji, je pokazala Černinova izjava, da nima namena zahtevati od Rusije le en meter zemlje ali le en vinar odškodnine."

Ne vemo, koliko se to poročilo vjema z resnico. Da so v njem napake, je videti na primer iz tega, da je Černin po tem telegramu nagovoril "parlamentarne poslance". Kdor pozna avstrijsko konstitucijo, ve, da nima zunanji minister nič opraviti z državnim zborom, ne z avstrijskim, ne z ogrskim, ampak le z delegacijami, kar je nekaj drugega.

Toda vzemimo, da je ostalo poročilo pravilno. Kaj nam kaže?

Predvsem potrjuje, da vzdihuje Avstrija po miru. Ampak to ne dokazuje miroljubnosti njene vlade, temveč le skrajno potrebo miru. Z ozirom na to je tudi značilno, da se obrača Černin naravnost s prošnjo do Wilsona in govori o njegovem velikem vplivu, dasi je predsednik Zedinjenih držav zanj vendar reprezentant "sovražne dežele".

Sploh bi bilo marsikaj v Černinovi besedah lepo, če ne bi človek poznal teh tradicionalnih avstrijskih lepot. Predstavniki Habsburžanov odklanjajo kakor avstrijski ministrski predsednik Seydler Wilsonovo vmešavanje v avstrijske notranje zadeve. Pri tem je plemeniti grof le pozabil, da pričakujejo avstrijski narodi sami tako "vmešavanje" od zunaj, ker vedo, da nimajo od Avstrije same pričakovati ne pravičnosti ne svobode.

Občudovati mora človek licemerstvo, s katerim govori Černin o demokratičnosti avstrijskega parlamenta. Demokratični značaj parlamenta ni odvisen od tega, da je volilna pravica približno splošna in navidez, ne pa v resnici enaka. Za tako demokratičnost je treba še nekoliko drugih pogojev, ki jih pa avstrijski parlament ne uživa. Ali je nujen grof pozabil, kolikokrat je bil ta parlament siloma razpuščen? Ali ne ve več, da ni skoraj nikdar umrl naravne smrti, ampak ga je vlada enostavno poglala domov? Ali se ne spominja, da po cela leta praktično ni zboroval, ker je bil "zaključen"? Ali je izbrisano, kak oje policija vdrila vanj in vlačila poslance za roke in noge iz zbornice?

Avstrijska vlada ni eksekutiva, ki izvršuje sklepe parlamenta, ampak gospodar, ki žvižga. Da pleše parlament po njegovi melodiji, če ne, ga pa razpodi. Avstrijski parlament je le "camouflage", za katero se skriva avstrijska avtokracija. In to more izpremeniti le vojna ali pa revolucija.

Nič manj hinavska ni Černinova izjava o opustitvi zasedenih krajev. To izpraznitev zahtevajo Rusi in sicer zato, da ne bosta Avstrija in Nemčija s svojim vojaškim in administrativnim pritiskom vplivali na prebivalstvo, kadar bi glasovalo o svoji bodočnosti. Čitali smo, da se Rusi pogajajo za mir, nismo pa slišali, da prosijo za nemško in avstrijsko humanitarnost. In kaj se je treba Černinu brigati za "anarhijo", ki bi po njegovih besedah nastala na Kuronskem ali Livonskem?

Avstriji se slabo godi; to verjamemo, saj potujejo to tudi druga poročila. Zato bi rada dosegla mir. Zakaj če pojde še nekaj časa tako dalje, ne bo cesarček Karl mogel tolažiti ljudstva z občinsko volilno pravico, ampak lahko bi se o-majala oba njegova trončka — na Dunaju in v Budimpešti. Ampak tudi v najhujši stiski ne znajo ces. kr. diplomati biti odkritosrčni in ne morejo opustiti svojih zanikrnih navad. Avstrija evili, tako ji gori za nohti. Ampak v vseh svojih katastrofah se ni nič naučila. Ostala je stara Avstrija in Černin hoče, da ostane taka nadalje. "Vmešavanje v svoje notranje zadeve" odklanja; to se pravi: Miru si želi, da bo zopet zatirala in goljufala svoje narode kakor prej. In ves svet naj bi ji še garantiral, da bi mogla neovirano uganjati svoja zločinstva. Volk dlako menja, toda čnta ne. Černin poje novo melodijo, ampak mi poznamo stari perfidni tekst.

Preudarek o taktiki.

Če pravimo, da je razredni boj med delom in kapitalom glavni, fundamentalni in principielni boj sedanjosti in da ni mogoča nobena sprava med njima, vendar s tem nismo rekli, da ne more biti med njima nikdar in nikjer nič skupnega. Epizodično se prav lahko zgodi, da imata kapitalizem in proletarijat enake interese in da nastopata za tak slučaj skupno, ne da bi zaradi tega seveda kaj odnehala njiju načelna razredna nasprotja.

Ako se n. pr. vsled posebnih razmer silé preteklosti tako ojačajo, da morejo naskočiti sedanje uredbe, ne da bi jih hotele suniti naprej, ampak da bi jih potegnile nazaj, in če nastane nevarnost, da bi mogla taka reakcija doseči uspeh, je v interesu proletariata, da se prepreči taka zmaga. Razume se, da ne gre proletariatu za to, da rešuje kapitalizem, pač pa za to, da se ne ovira in ne ustavlja njegov lastni napredek.

Do njegovih ciljev vodi proletarijat pot iz kapitalizma. Le v kapitalistični družbi nastajajo in se razvijajo razmere, v katerih se poraja in krepi moderni proletarijat; le v njej se pogoji, ob katerih more delavstvo organizirati svojo bojno armado in kovati svoje orožje. Vse, kar bi moglo potegniti družbo nazaj, je škodljivo proletariatu; tega ne more prav nič izpremeniti dejstv, da je škodljivo kapitalizmu, proletariatove mu nasprotniku.

Kaj naj stori delavstvo v takem slučaju? Lahko bi doktrinarno dejalo: "Proletarijat ima enega samega sovražnika; ta je kapitalizem. S takim sovražnikom ne more napraviti ne enega

koraka skupaj. Vse, kar zadene temu sovražniku škodo, je prav."

Ta doktrina bi bila ob površnem opazovanju zelo radikalna; v resnici bi lahko postala zelo reakcionarna. Proletarijat bi se z njo lahko postavil v lepo pozo, pa bi — rezal sam sebe v živo meso.

Videli smo, da se kažejo v sedanjí družbi jasno poteze, iz katerih se spoznava bistvo sodobnega boja; videli smo pa tudi, da je v družbi, ki je plod preteklosti, rezultat prejšnjih bojev in nekdanjih nasprotnih interesov, še vedno tuptam segajočih v sedanjost, da je v družbi, ki se ni mogla od severnega do južnega tečaja enakoverno razviti, vse polno raznovrstnih komplikacij.

Proletarijat, ki nosi zastavo bodočnosti, mora pa pregledati vse bojišče; upirajoč oči v cilj, vendar ne sme biti slep za pot, da se ne spotakne in ne stopi v zanke, katerih ne vidi, ker se mu zdi za malo, da bi pogledal tudi na tla.

V praksi se dostikrat zgodi, da gresta delo in kapital vzpored. Ali to ni sprava; in boja med njima ne sme to ustaviti — saj ga tudi ne more, vsaj defenitivno ne.

Ruski kapitalizem, mlad, nerazvit, pritiskan in oviran, se je v svojem interesu bojeval zoper carski absolutizem in dvorsko kamarilo. Avtokracija je bila njegova sovražnica. Zavedni ruski proletarijat pa ni depjal: "Naj le tepe in zatira liberalizem, v katerem tiče naš izkoriščevalci." Avtokracija je bila tudi sovražnica proletariata; zato ni ostalo delavstvo ob strani kot

malo interesiran gledalec temveč je šlo z večjim pogumom in z večjo požrtvovalnostjo v boj zoper carizem, kakor liberalizem sam, dasi je vedelo, da ne more socialni razvoj niti v Rusiji prekoračiti nujne faze in da prinese njegova zmaga najprej kapitalizmu uspeh in ga ojača.

Ta razvoj kapitalizma je bil proletariatu potreben, ker ustvarja pogoje, ob katerih more delavski boj postati velik in uspešen. Če bi ponujal carizem delavstvu najlepšo zaščito potom avtokratičnim zakonov za to ceno, da ga podpira v boju proti kapitalističnemu liberalizmu, bi ruski proletarijat vendar odklonil to n b moral odkloniti, ker bi sicer za uspeh trenutka postavljal svojo bodočnost v nevarnost.

Ko je bila v času Boulangerovih homatij in Dreyfusove afere v Franciji republika v nevarnosti, so francoski socialisti vzpored z zastopniki kapitalizma odbijali mnzmučijhpakikoveico ki kapitalizma odbijali monarhistično-aristokratično-klerikalno reakcijo. Lahko se kritizirajo posameznosti njihove taktike in odklanja metoda tistih, ki so se naravnost združili s kapitalistično vlado; ali da so preprečili monarhijo, ne glede na to, da se je francoskemu kapitalizmu s tem utrdilo hrbitišče, je bila zasluga, katero je priznala vsa Internacionala.

V Avstriji so agrarci, spojeni s klerikalizmom, vodili trgovinsko politiko, s katero so tepli inddustrijalni kapitalizem. Visoke carine, prepovedi uvoza in podobna sredstva so ovirala, razvoj industrije, torej davila interese kapitalizma. Tudi tukaj so socialni demokratje nastopali

vzpored z zastopniki kapitalizma, kajti tisti zakoni, ki so bili na škodo kapitalizmu, so bili tudi na škodo delavskemu ljudstvu, kateremu so podraževali meso in jemali priliko za delo. Socialni demokratje niso nikdar podpirali predlogov, s katerimi naj bi se ovirale velike industrije pod pretvezo, da se "rešuje mala obrt," in odločno so nastopali proti krščansko socialnim demagoškim načrtom, ki so hoteli onemogočiti borzo, kapitalistično institucijo, ki pa je vendar potrebna za moderno trgovinsko življenje.

Nobena zakonodaja ali vladna reakcija ne more potepati gospodarskih razmer. Kapitalizem najde svoja pota kljub vsem umetnim zaprekam; ali toliko časa, kolikor bi bil njegov razvoj potisnjen nazaj, bi bilo ugrabljenega tudi delavskemu gibanju in morda še kaj več.

Tako so interesi kapitalizma lahko posredno tudi interesi proletariata. Tako lahko nastajajo situacije, v katerih mora delavstvo — v svojem interesu — podpirati kapitalizem proti drugim silam. Tudi če je en del kapitalizma navskriž z drugim delom, se lahko zgodi, da mora delavstvo, bojujoče se proti enemu delu, hote ali nehoče pomagati drugemu delu.

Še nadaljemo zaključku se ne moremo izogniti: Če je tuintam nezaveden proletarijat tako zaslepljen, da gre v boj za reakcijo proti napredku in če je kapitalizem na strani napredka, tedaj ne pomaga nič; ako so resnični, veliki interesi napredka na kocki, tedaj se bo moral zavedni proletarijat obrniti proti nezavednemu, brez obzira na to, da koristi kapitalizmu.

Kapitalistične sile.

Kapitalizem se je nastanil in urečil svoje gospodstvo tako, da je vsa oblast v sedanjí družbi njegova. Kamor se človek obrne, povsod ga sreča.

Industrija oznanja kapitalistično moč. Tovarne, jame, polja, gozdovi, reke, železnice, arzenali, vse je v njegovih rokah. Vse delo mu je podložno. Spravl je v delo suženjski značaj. Delo nima drugega namena kakor da množi njegov profit in s tem njegovo oblast.

Ali kljub nezmišelnosti vendar kapi-etaoish Ali kljub nezmišelnosti sistema vendar kapitalizem ni tako neumen, da ne bi razumel neznošnosti svojega jarma. Njegova oblast je velika, pa vendar bi se lahko porušila, če je ne bi zastražil, podprl in zavaroval.

Storil je tudi to. Vsemu svetu je dal svoj pečat, povsod je razpostavil štebre, na katere se opira, povsod straže, ki ga varujejo. Nikdar

svet še ni videl tako ogromnega socialno obrambnega sistema, kakor si ga je napravil kapitalizem.

Države so velikanske kapitalistične organizacije. Vlade so organi, nastavljeni, da varujejo in pospešujejo kapitalistične interese. Da se to doseže, je vsa politika prepojena s kapitalističnimi vplivi. Nešteti milijoni, odtrgani od delavskih plač, se rabijo, da se z njimi politično zaslepljujejo in poneumnjujejo delavske mase. Če ne bi kapitalisti razumeli, kakšna sila tiči v politiki, bi si rajši prihranili tudi te milijone.

Orel lahko visoko leti; petelin se more le na gnoju postavljati.

Kraljevski škornji so pač vedno "nabiksani"; zato se pa vendar ne blišči tisti, ki silijo pod škorenj.

V cerkve poglejte. Večinoma stoje v kapitalistični službi, uče delavce ponižnosti in skromnosti, in naglašajo neizpremenljivost družabnega reda, ustanovljenega po nebeški volji. Med sabo konkurirajo, kapitalizmu so vse enako vdane.

Všolah se opaža vpliv kapitalizma. Kdor ima državo v rokah, ima tudi njene institucije. Naravno je, da se bo polastil tiste, iz katere pridejo enkrat nove generacije v življenje.

Ves oboroženi aparat je podložen kapitalizmu; služi mu vojaštvo, milice, policije itd. Obo-

fosfor, tako da se pisava sveti ponoči in se lahko čita brez luči.

Za prevzetnost ni treba velikih sposobnosti; tudi s prazno glavo se lahko izraža.

roženi sili se pridružuje justica. Država je kapitalistična, zakoni so kapitalistični, sodniki sodijo po takih zakonih kapitalistično. In obsojencem se odpirajo kapitalistične ječe.

Ves svet ima značaj ogromne kapitalistične trdnjave, kjer štrle ven in notri, na vse strani fopovi kapitalizma. V nobenem asu še ni bilo sistema, ki bi bil imel enako moč kakor kapitalizem.

In proti tej sili mora delavstvo izvesti svoj boj, če hoče kdaj doseči svobodo.

Moderne trdnjave ne padajo kakor zidovi Jerieha, če se trobi ogrok njih. Treba je težkih topov, mnogo topov, tehnike, temeljite tehnike in vztrajnosti. Kapitalizem je taka moderna trdnjava.

Ta trdnjava mora pasti, popolnoma kapitalizem, sicer ni rešitve.

ADVERTISEMENT SLOV. DELAVSKA PODPORNNA ZVEZA
Inkorporirana 22. aprila 1908 v državi Penn.
Sedež: Conemaugh, Pa.
GLAVNI URADNIKI:
PREDESEDNIK: Ivan Prostor, 1098 Norwood Rd., Cleveland, O.
PODPREDESEDNIK: Josip Zorko, R. F. D. 2, box 113 West Newton, Pa.
TAJNIK: Blas Novak, 20 Main St., Conemaugh, Pa.
POMOŽNI TAJNIK: Andrej Vidrič, 170 Franklin Main St., Conemaugh, Pa.
BLAGAJNIK: Josip Zele, 6302 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
POMOŽNI BLAGAJNIK: Frank Pavlovič, b. 647, Forest City, Pa.
NADZORNIKI:
1. nadzornik: Ivan A. Kaker, 207 Hanover St., Milwaukee, Wis.
2. nadzornik: Nikolaj Povše, 1 Craib St., Numrey Hill, N. S. Pittsburgh, Pa.
3. nadzornik: Frank Kaučič, b. 73, Duino, Pa.
POMOŽNIKI:
1. porotnik: Anton Lavrič, box 8, Yukon, Pa.
2. porotnik: Frank Bavdek, 6303 Glass Ave., Cleveland, Ohio.
3. porotnik: Anton Welly, box 53, Superior, Pa.
VRHOVNI ZDRAVNIK:
F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
POMOŽNI ODBOR:
Martin Jager, Conemaugh, Pa.
Ivan Gračner, 346 Rossel Ave., Johnstown, Pa.
Stelan Zabrie, Conemaugh, Pa.
Ivan Suhadilnik, Box 253, South Fork, Pa.
Ignac Pečjak, 287 Cooper Ave., Johnstown, Pa.
Frane Pristavec, Conemaugh, Pa.
GLAVNI URAD v hiši št. 20 Main St., Conemaugh, Pa.
Uradno Glasilo: PROLETAREC, 4008 W. 31st St., Chicago, Ill.
Cenjena društva, oziroma njih uradniki, so uljudno prošni, pošiljati vse dopise naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar naj se pošilja edino potom Poštah, Expressih, ali Bančnih denarnih nakaznic, nikakor pa ne potom privatnih čekov. Nakaznice naj se naslovijo: Blas Novak, Conemaugh Deposit Bank, Conemaugh, Pa., in tako naslovljene pošiljajo z mesečnim poročilom na naslov gl. tajnika.
V slučaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kakšne pomanjkljivosti, naj to nemudoma naznanijo uradu glavnega tajnika, da se v prihodnje popravi.

Dopisi.

Chicago, Ill.
Kakor znano, je hrvaška večina v glavnem odboru J. S. Z. zadnji trenotek enostavno razveljavila vse splošno glasovanje o avtonomnih sekcijah in zahteva sedaj enkrat izreden kongres. 'Vest' je spekla te sodruge, ker je šlo vprašanje o sekcijah protipravilno na glasovanje. Ves čas, odkar je bila iniciativa predložena, ves čas, kar se je glasovalo in še pol-drug mesec po glasovanju je bila njih vest popolnoma mirna. Šele tisti trenotek, ko bi bili morali Slovenci dobiti svojo avtonomno sekcijo, kakor je glasovanje zahtevalo, se je zbudila vest, in zaradi malenkostne formalnosti so razveljavili, kar so prej ves čas sami zahtevali.
Hrvaški sodrugi v glavnem odboru niso vedno tako strastno zaljubljeni v pravila. Cvetkovi je znal včasih povedati, da so člani več kakor pravila. In če bi se bilo glasovanje tako izvršilo, da bi bili lahko rekli: "Glejte, Slovenci so premagani!", jim ne bi bilo niti v sanjah prišlo na misel, da je šla iniciativa protipravilno na glasovanje. Našli so napako le zaradi tega, ker jim ne gre za delo v zvezi, temveč le za to, da bi za vsako ceno njihova obveljala.
V ta namen predlagajo sedaj izreden kongres. Sani morajo sicer prav dobro vedeti, da je ta zahteva absurdna. Ampak domišljajo si, da bi s takim kongresom ugnali Slovence, pa jahajo zdaj tega konja. Kdorkoli pa premišli stvar, mora priti do spoznanja, da je zahteva po kongresu v sedanjem času popolnoma neumestna.
"Radniške Straže" se sicer norčuje iz sodruga Podlipca, ki je izjavil, da je proti kongresu in mu očita, da se boji kongresa. Ljudje okrog "Radniške Straže" si v svoji prevzetnosti vedno domišljajo, da se jih kdo boji. Ampak pri nas ne bodo s to ošabnostjo nič več dosegli. Tudi jaz sem proti kongresu in priporočam vsem slovenskim sodrugom, naj glasujejo proti njemu, toda ne iz strahu, temveč zato, ker ne more

kongres prvič prav nič koristiti, drugič lahko škoduje vsej Zvezi in tretjič požre tisočake brez potrebe. Jaz zahajam že davno na seje glavnega odbora. Sodrugom je že nekoliko znano, da te seje niso nič kaj mirne in posebno odkar so prišli hrvaški sodrugi brez srbskih do večine v odboru, jim je najljubša zabava, da se zahtevajo v Slovence. Če nas ni strah hoditi na te seje, ne vem, zakaj naj bi nas bilo strah kongresa.
Vprašanje je le, čemu naj se skliče kongres? Hrvaški sodrugi pravijo, da bo kongres rešil vprašanje sekcij. To enostavno ni res in hrvaški sodrugi tudi niso tako kratkovidni, da bi to verjeli. Kongres lahko govori o stvari tri dni ali pa cel teden, skleniti pa vendar ne more nič definitivnega. Kajti vse mora iti na splošno glasovanje. Čemu torej ta kongres, če se opravi splošno glasovanje lahko tudi brez njega? Čemu zapraviti tisočake članstva, ko ne prinese izdatke niti najmanjše koristi? Letos imamo v Zedinjenih državah volitve. Agitacije je treba denarja. Nikdar ni tega preveč, še premalo ga imamo vedno. In zdaj naj zapravimo vse, le da bo imelo par ljudi zabavo z vriščem in truščem, brez katerega že ni nobene kongresa več? Vemo sicer, da ni hrvaškim sodrugom nič za volitve; saj jim še za to ni nič, da bi člani postali državljani. Ampak mi vemo, da ne bo delavstvo nikdar doseglo svojih ciljev, če se ne bo brigalo za politično moč, in zato nam je delavski supeh pri volitvah več, kakor neslani prepri na kongresih.
Se bolj se motijo hrvaški sodrugi, če mislijo, da bo kongres rešil načelna vprašanja. Če bi bil poklican, da jih rešuje, se nam ne bi bilo prav nič treba bati. Pri "Radniški Straži" si lahko domišljajo, da so pojedli modrost z veliko žlico; kdor pa čita še kaj drugega, kakor ta list, pride lahko do spoznanja, da socialisti nikjer na svetu ne zagovarjajo tiste brozge, ki jo Cvetkovi jamec imenujejo "čisti socializem". Vse, kar se godi, vse, kar pišejo najbolje podkovani socialisti, posebno tisti, na katere se je "Radniška Straža" najbolj sklicevala, pobija vse medle sanje "Radniške Straže". Česa naj se torej mi bojimo?
Ampak kongres J. S. Z. sploh ne more rešiti vprašanj, ki jih bo danes ali jutri reševala Internacionala. O vseh teh vprašanjih lahko razpravljamo, lahko izražamo svoje mnenje o njih, lahko navajamo argumente za svoja mnenja; za vse to pa ni treba kongresa. Liste imamo; tja spadajo take razprave. Če pa vidimo, da se celo leto, dve leti, tri leta ta vprašanja ne "rešijo", potem mora biti že velik otrok, kdor misli, da jih bo kongres "rešil" v par urah ali v par dneh.
Edino, na kar morejo hrvaški sodrugi v glavnem odboru misliti, je to, da bodo morda na kongresu imeli večino in da tedaj lahko napravijo s Slovence, kar hočejo. Ampak tudi ta račun se ne vjema. Kaj pa, če bi slovenski sodrugi imeli večino? Mi nočemo izključevati Hrvatov; nikogar nočemo obesiti; torej nam tudi ni treba kongresa. Če bi pa oni imeli večino in sklenili, da moramo mi biti obeseni, zopet ne pojde to brez splošnega glasovanja. Ako bi nas na vsak način radi videli na vislicah, naj torej izdelajo tako iniciativo, pa naj jo dajo na splošno glasovanje. Kongres ne more tega izpremeniti, torej je nepotreben.
Mi smo proti kongresu in povejmo, zakaj smo proti njemu. Smo pa zato, da se ustanove avtonomne sekcije, in sicer prvič zato, ker se ne damo vedno za noreca imeti, in drugič zato, da se pride enkrat do resničnega dela.
Kdo pa je bil tisti, ki je neprenehoma hotel ločitev? Ravno Hrvti so bili to. Zdej, ko se jim je ustreglo, ko so dobili, kar so vedno hoteli, pa zopet pravijo "Ne!" in zahtevajo nekaj novega. Kaj smo pajnci, da se bodo z nami uganjale take burke? Enkrat so za avtonomne sekcije, drugič so za izreden kongres — za kaj bodo jutri?
Mi hočemo, da se pride do dela. Imamo ga polne roke. Namesto da bi ga opravljali, se moramo pa vedno pripraviti. Hrvati imajo svoje nazore. Mi jim jih ne jemljemo. Naj jih imajo. Ampak oni bi radi komandirali; ker imamo tudi mi svoje nazore, o katerih smo pre-

pričani, da so dobri, bi nam jih radi izbili in po sili svoje vtepli v glavo. Ta pa ne gre in noben kongres ne more opraviti tega. Zato ne pomagaj nič drugega, kakor da si ohraniš oni svoje nazore, nam pa pusta naša. Naj si ustanove svojo sekcijo in nam puste našo, Srbom pa srbsko, pa bo all right. Mi bomo v svoji sekciji delali, agitirali, skrbeli za volitve in vemo, da bomo kaj opravili v interesu socializma; oni imajo pa potemu proste roke in če ni ne nam pravijo, se vsaj ne bodo mogli izgovarjati, da jih ni oviramo. Zvezi bo pa prihranjen denar, ki bi ga nepotrebni kongres porabil. Treba je imeti pred očmi, da h tak kongres velja svojih pettisoč dolarjev, kajti tudi najbolj oddaljeni klubi imajo pravico do delegacije.
Izračunajte si, sodrugi, kakšen izreden asessment bi se moral naložiti in kako dolgo bi se plačevali! In kdo nam garantira, da bi Zveza dobila nazaj denar, ki bi ga morala vložiti v kongres? Preudarite to, pa boste spoznali, da bi bila to čisto lahkomišelnja zapravljivost. Razum tega pa ne bo tedaj nobene druge misli, kakor kongres, debate se bodo sukale le okrog kongresa, prepri bodo zaradi kongresa, v jeseni, kadar pridejo volitve, pa ne bo opravljeno toliko, kolikor je črna za nohtm. Bodite preudarni in glasujte proti kongresu!

Chicago, Ill.
Društvo "Gorenje" št. 104, S. S. P. Z., priredi veliko maskaradno veselico dne 2. februarja t. l. v "Best" dvoran, 2171, vogal Clybourn in Southport ave. Začetek ob 8. uri zvečer. Uljudno se vabijo vsi rokaji iz mesta Chicago in okolice, da naj nas polnoštevilno posejijo, ker bodo z zabavo gotovo zadovoljni. Točilo se bo pristno domače vino, za lačne pa se bo dobil gorak prigrizek. Za maske so pripravljena krasna darila.
Veselični odbor.
Filip Godina, član glavnega odbora.

ŠTIRIMESEČNI RAČUN S. D. P. Z. od 1. septembra do 31. decembra 1917.

Table with columns: Dohodki, Izdatki, and total amounts. Includes items like 'Vsa društva so vlačala', 'Bolniške podpore', 'Skupni dohodki štirih mesecev'.

Table with columns: Dohodki, Izdatki, and total amounts. Includes items like 'Bolniške podpore', 'Smrtnine', 'Upravni stroški', 'Skupni izdatki v štirih mesecih'.

Table with columns: Dohodki, Izdatki, and total amounts. Includes items like 'Čisti štirimešični preostanek', 'Faktično znaša le', 'Skupaj', 'Vrednost Liberty Bondov'.

Table with columns: Dohodki, Izdatki, and total amounts. Includes items like 'Gornja imovina je razdeljena sledeče: Na bankah', 'Union National Bank, Johnstown, Pa.', 'Potter Title & Trust Co., Pittsburgh, Pa.', 'Skupaj', 'Kar da skupaj zgornjo svoto'.

Table with columns: Dohodki, Izdatki, and total amounts. Includes items like 'Pregledano in v redu najdeno: V Conemaugh, Pa. dne 19. januarja 1918.', 'JOHN PROSTOR, predsednik.', 'BLAS NOVAK, tajnik.', 'IVAN A. KAKER, prvi nadzornik.', 'NICK POVŠE, drugi nadzornik.', 'FRANK KAUCIČ, tretji nadzornik.'

DENARNE VLOGE DEDIČEV PO UMRLIH ČLANIH S. D. P. Z. V OSKRBI POMOŽNEGA BLAGAJNIKA (ZAJPNIKA) S. D. P. Z. FRANK PAVLOVIČ-A, DNE 31. DECEMBRA, 1917. V Conemaugh Deposit Bank, Conemaugh, Pa.

Table with columns: Dohodki, Izdatki, and total amounts. Includes items like 'Za Frank Kosmač, umobolen, štev. hranilne knjige 230', 'Za Frank Starich, umobolen, štev. hranilne knjige 746', 'Za John Sile, mladoleten, štev. hranilne knjige 778', 'Za Joseph Sile, mladoleten, štev. hranilne knjige 779', 'Za Marija Sile, mladoletna, štev. hranilne knjige 780', 'Za Zofija Božič, mladoletna, štev. hranilne knjige 838', 'Za Marija Hočevar, mladoletna, štev. hranilne knjige 441', 'Za Marija Hočevar, mladoletna, štev. hranilne knjige 440', 'Za Frank Hočevar, mladoleten, štev. hranilne knjige 439', 'Za Albert Logar, mladoleten, štev. hranilne knjige 435', 'Za Barbara Mogulich, mladoletna, štev. hranilne knjige 285', 'Za Julija Mogulich, mladoletna, štev. hranilne knjige 284', 'Za Ana Stošič, mladoletna, štev. hranilne knjige 277', 'Za Ljubica Stošič, mladoletna, štev. hranilne knjige 276', 'Za Rozalija Sever, mladoletna, štev. hranilne knjige 270', 'Za Marija Sever, mladoletna, štev. hranilne knjige 271', 'Za Ciril, Frank in Marija Per, mlad., štev. hranilne knjige 927', 'Skupaj', 'V First National Bank, Conemaugh, Pa.', 'Za Ljubica Kopriva, mladoletna, štev. hranilne knjige 3538', 'Za Marija Ašič, v Avstriji, štev. hranilne knjige 3864', 'Skupaj', 'V Mestni hranilnici Ljubljanski, Ljubljana Avstrija.', 'Za Marija Ocepke, mladoletna, štev. hran. knjige 13411 A. V. Kron 244.50', 'Za Katarino Ocepke, mladoletna, štev. hran. knjige 13412 A. V. Kron 244.50', 'Za Alojzija Planinsek, mladoletna, št. hran. knjige 22216 A. V. Kron 1222.00', 'Skupaj', 'V Conemaugh, Pa. 13. jan. 1918.', 'IVAN A. KAKER, predsednik nadzornega odbora.', 'NICK POVŠE, drugi glavni nadzornik.', 'FRANK PAVLOVIČ, pomožni blag. kot zajpnik.', 'FRANK KAUCIČ, tretji glavni nadzornik.'

STIRIMESEČNI RAČUN S. D. P. Z. od 1. septembra do 31. decembra 1917.

Table with columns: Dohodki, Izdatki, and total amounts. Includes items like 'Vsa društva so vlačala', 'Bolniške podpore', 'Skupni dohodki štirih mesecev'.

Table with columns: Dohodki, Izdatki, and total amounts. Includes items like 'Bolniške podpore', 'Smrtnine', 'Upravni stroški', 'Skupni izdatki v štirih mesecih'.

Table with columns: Dohodki, Izdatki, and total amounts. Includes items like 'Čisti štirimešični preostanek', 'Faktično znaša le', 'Skupaj', 'Vrednost Liberty Bondov'.

Table with columns: Dohodki, Izdatki, and total amounts. Includes items like 'Gornja imovina je razdeljena sledeče: Na bankah', 'Union National Bank, Johnstown, Pa.', 'Potter Title & Trust Co., Pittsburgh, Pa.', 'Skupaj', 'Kar da skupaj zgornjo svoto'.

Table with columns: Dohodki, Izdatki, and total amounts. Includes items like 'Pregledano in v redu najdeno: V Conemaugh, Pa. dne 19. januarja 1918.', 'JOHN PROSTOR, predsednik.', 'BLAS NOVAK, tajnik.', 'IVAN A. KAKER, prvi nadzornik.', 'NICK POVŠE, drugi nadzornik.', 'FRANK KAUCIČ, tretji nadzornik.'

DENARNE VLOGE DEDIČEV PO UMRLIH ČLANIH S. D. P. Z. V OSKRBI POMOŽNEGA BLAGAJNIKA (ZAJPNIKA) S. D. P. Z. FRANK PAVLOVIČ-A, DNE 31. DECEMBRA, 1917. V Conemaugh Deposit Bank, Conemaugh, Pa.

Table with columns: Dohodki, Izdatki, and total amounts. Includes items like 'Za Frank Kosmač, umobolen, štev. hranilne knjige 230', 'Za Frank Starich, umobolen, štev. hranilne knjige 746', 'Za John Sile, mladoleten, štev. hranilne knjige 778', 'Za Joseph Sile, mladoleten, štev. hranilne knjige 779', 'Za Marija Sile, mladoletna, štev. hranilne knjige 780', 'Za Zofija Božič, mladoletna, štev. hranilne knjige 838', 'Za Marija Hočevar, mladoletna, štev. hranilne knjige 441', 'Za Marija Hočevar, mladoletna, štev. hranilne knjige 440', 'Za Frank Hočevar, mladoleten, štev. hranilne knjige 439', 'Za Albert Logar, mladoleten, štev. hranilne knjige 435', 'Za Barbara Mogulich, mladoletna, štev. hranilne knjige 285', 'Za Julija Mogulich, mladoletna, štev. hranilne knjige 284', 'Za Ana Stošič, mladoletna, štev. hranilne knjige 277', 'Za Ljubica Stošič, mladoletna, štev. hranilne knjige 276', 'Za Rozalija Sever, mladoletna, štev. hranilne knjige 270', 'Za Marija Sever, mladoletna, štev. hranilne knjige 271', 'Za Ciril, Frank in Marija Per, mlad., štev. hranilne knjige 927', 'Skupaj', 'V First National Bank, Conemaugh, Pa.', 'Za Ljubica Kopriva, mladoletna, štev. hranilne knjige 3538', 'Za Marija Ašič, v Avstriji, štev. hranilne knjige 3864', 'Skupaj', 'V Mestni hranilnici Ljubljanski, Ljubljana Avstrija.', 'Za Marija Ocepke, mladoletna, štev. hran. knjige 13411 A. V. Kron 244.50', 'Za Katarino Ocepke, mladoletna, štev. hran. knjige 13412 A. V. Kron 244.50', 'Za Alojzija Planinsek, mladoletna, št. hran. knjige 22216 A. V. Kron 1222.00', 'Skupaj', 'V Conemaugh, Pa. 13. jan. 1918.', 'IVAN A. KAKER, predsednik nadzornega odbora.', 'NICK POVŠE, drugi glavni nadzornik.', 'FRANK PAVLOVIČ, pomožni blag. kot zajpnik.', 'FRANK KAUCIČ, tretji glavni nadzornik.'

STIRIMESEČNI RAČUN S. D. P. Z. od 1. septembra do 31. decembra 1917.

Table with columns: Dohodki, Izdatki, and total amounts. Includes items like 'Vsa društva so vlačala', 'Bolniške podpore', 'Skupni dohodki štirih mesecev'.

Table with columns: Dohodki, Izdatki, and total amounts. Includes items like 'Bolniške podpore', 'Smrtnine', 'Upravni stroški', 'Skupni izdatki v štirih mesecih'.

Table with columns: Dohodki, Izdatki, and total amounts. Includes items like 'Čisti štirimešični preostanek', 'Faktično znaša le', 'Skupaj', 'Vrednost Liberty Bondov'.

Table with columns: Dohodki, Izdatki, and total amounts. Includes items like 'Gornja imovina je razdeljena sledeče: Na bankah', 'Union National Bank, Johnstown, Pa.', 'Potter Title & Trust Co., Pittsburgh, Pa.', 'Skupaj', 'Kar da skupaj zgornjo svoto'.

Table with columns: Dohodki, Izdatki, and total amounts. Includes items like 'Pregledano in v redu najdeno: V Conemaugh, Pa. dne 19. januarja 1918.', 'JOHN PROSTOR, predsednik.', 'BLAS NOVAK, tajnik.', 'IVAN A. KAKER, prvi nadzornik.', 'NICK POVŠE, drugi nadzornik.', 'FRANK KAUCIČ, tretji nadzornik.'

DENARNE VLOGE DEDIČEV PO UMRLIH ČLANIH S. D. P. Z. V OSKRBI POMOŽNEGA BLAGAJNIKA (ZAJPNIKA) S. D. P. Z. FRANK PAVLOVIČ-A, DNE 31. DECEMBRA, 1917. V Conemaugh Deposit Bank, Conemaugh, Pa.

Table with columns: Dohodki, Izdatki, and total amounts. Includes items like 'Za Frank Kosmač, umobolen, štev. hranilne knjige 230', 'Za Frank Starich, umobolen, štev. hranilne knjige 746', 'Za John Sile, mladoleten, štev. hranilne knjige 778', 'Za Joseph Sile, mladoleten, štev. hranilne knjige 779', 'Za Marija Sile, mladoletna, štev. hranilne knjige 780', 'Za Zofija Božič, mladoletna, štev. hranilne knjige 838', 'Za Marija Hočevar, mladoletna, štev. hranilne knjige 441', 'Za Marija Hočevar, mladoletna, štev. hranilne knjige 440', 'Za Frank Hočevar, mladoleten, štev. hranilne knjige 439', 'Za Albert Logar, mladoleten, štev. hranilne knjige 435', 'Za Barbara Mogulich, mladoletna, štev. hranilne knjige 285', 'Za Julija Mogulich, mladoletna, štev. hranilne knjige 284', 'Za Ana Stošič, mladoletna, štev. hranilne knjige 277', 'Za Ljubica Stošič, mladoletna, štev. hranilne knjige 276', 'Za Rozalija Sever, mladoletna, štev. hranilne knjige 270', 'Za Marija Sever, mladoletna, štev. hranilne knjige 271', 'Za Ciril, Frank in Marija Per, mlad., štev. hranilne knjige 927', 'Skupaj', 'V First National Bank, Conemaugh, Pa.', 'Za Ljubica Kopriva, mladoletna, štev. hranilne knjige 3538', 'Za Marija Ašič, v Avstriji, štev. hranilne knjige 3864', 'Skupaj', 'V Mestni hranilnici Ljubljanski, Ljubljana Avstrija.', 'Za Marija Ocepke, mladoletna, štev. hran. knjige 13411 A. V. Kron 244.50', 'Za Katarino Ocepke, mladoletna, štev. hran. knjige 13412 A. V. Kron 244.50', 'Za Alojzija Planinsek, mladoletna, št. hran. knjige 22216 A. V. Kron 1222.00', 'Skupaj', 'V Conemaugh, Pa. 13. jan. 1918.', 'IVAN A. KAKER, predsednik nadzornega odbora.', 'NICK POVŠE, drugi glavni nadzornik.', 'FRANK PAVLOVIČ, pomožni blag. kot zajpnik.', 'FRANK KAUCIČ, tretji glavni nadzornik.'

O vojno varčevalnih znamkah.

(True translation filed with the postmaster at Chicago, Ill., Jan. 15, 1918, as required by Act of Oct. 6, 1917.)
(Vprašanja in odgovori.)
Če izgubim neprilepljene Thrift znamke, ali lahko dobim nazaj svoj denar?
— Ne, te znamke predstavljajo vrednost le za nositelja prav kot poštne znamke.
Če izgubim svojo Thrift izkaznico, kaj naj storim?
— Napišite zagotovo svoje ime in naslov na Thrift izkaznico. Če jo kdo najde ter vrže v katerikoli poštni nabiralnik, se vam brez poštne vrne.
Ali ima neprilepljena vojno-varčevalna znamka vrednost za onega, ki jo najde?
— Da. Iz tega vzroka jo morate tudi prilepliti na vojno-varčevalni certifikat v času nakupa. Napišite preko lica znamke svoje ime in številko certifikata.
Če izgubim registrirani vojno-varčevalni certifikat, ali če je uničen, kaj naj storim?
— Če se vam ne vrne v primeren času, poročajte svojemu poštnemu mojstru, kjer ste registrirali certifikat.
Kako dobim nazaj svoj denar, če je moj registrirani vojno-varčevalni certifikat izgubljen?
— Po prošnji pri poštnem uradu, pri katerem ste registrirali.
Kje bo vlada Združenih držav plačala \$5.00 dne 1. januarja 1923 za vsako vojno-varčevalno znamko, prilepljeno na vojno-varčevalni certifikat?
— Pri zakladniškem departamentu v Washingtonu ali pa pri kateremkoli poštnem uradu z denarnimi pošiljavnami po desetdnevnem obvestilu.
Kje se denar izplača, če je certifikat registriran?
— Pri poštnem uradu, kjer se je registriral certifikat.
Če bo potrebno, da dobim pred 1. januarjem 1923 denar za svoj vojno-varčevalni certifikat, kako ga morem dobiti?
— Če ni registriran, ga vzemite h kateremkoli poštnemu uradu z denarnimi pošiljavnami in izmenjajte se vam bo po desetih dneh pisane zahteve, kakor je predpisano v določbah poštne departamenta. Če pa je registriran, ga ponesite na poštni urad, kjer je bil registriran.
Kaj dobim v gotovini za vsako vojno-varčevalno znamko, prilepljeno na moj vojno-varčevalni certifikat, kadar ga predložim?
— Svota je označena na tabeli, ki je natiskana na zadnji strani vsakega vojno-varčevalnega certifikata.
Ali lahko izmenjam svojo Thrift izkaznico za gotov denar?
— Ne.
Če moram dobiti denar na svojo Thrift izkaznico ter znamke, kako ga morem dobiti?
— S tem, da izpolnite Thrift izkaznico in izmenjate za vojno-varčevalni certifikat z eno znamko, katere se lahko izmenja v gotovino.

Ali je poštni urad edini prostor, kjer morem izmenjati svoj vojno-varčevalni certifikat pred dozoritvijo dne 1. januarja 1923 ter dobiti nazaj svoj denar?
— Da.
Koliko časa prej moram obvestiti poštni urad?
— Deset dni prej.
Če bi mi bilo potrebno izmenjati svoj vojno-varčevalni certifikat za gotov denar, koliko obresti bi dobil za svoje posojilo?
— Malo manj kot tri odstotke.
Če sem registriral vojno-varčevalni certifikat v enem mestu ter se preselil v drugo, ali moram iti nazaj v ono mesto, kjer sem certifikat registriral, da dobim nazaj svoj denar?
— Ne. Pišete lahko poštnemu mojstru, pri katerem je bil certifikat registriran in pošljete svojo registracijsko karto na katerikoli poštni urad, ki ga določite.
Ali lahko zapišem svoje ime na znamko, da jo identificiram?
— Da.
Kako velika je Thrift znamka?
— Malo večja kot je poštna znamka za dva centa, ter zelene barve.
Kakšne oblike je Thrift izkaznica?
— Vsebuje prostor za 16 Thrift znamk ter gre zganjena lahko v žep. Obsega 4 proti 8 inčem.
Kako velika je vojno-varčevalna znamka?
— Nekako štirikrat tako velika kot so poštne znamke ter zelene barve.
Kako velik je vojno-varčevalni certifikat?
— To je zganjen list, 4 proti 8 inčem v obsegu, ter vsebuje dvajset mest za vojno-varčevalne znamke.
Kje je mogoče dobiti informacije o vojno-varčevalnih certifikatih in Thrift znanakah?
— Pri vsakem poštnem uradu, banki ali drugi agenturi, ali če se vpraša pisмено na National War Savings Committee, Washington, D. C.
Nekateri listi poročajo, da se je posrečilo kemiku moskovske mestne uprave izumeti nov način izdelovanja kruha. Dosej se je kruh pekel iz moke. Novi izum pa tiči v tem, da se kruh dela direktno iz žita, da torej ni treba žita šele mleti. Vsled tega je novi kruh za 50 odstotkov cenejši. Tudi v zdravstvenem oziru je ta kruh boljši. Pri mokli se je težko spozna, če je pokvarjena. Tega pa pri novem kruhu ne bo. Posebno važno pa je, da je nov kruh za 25 odstotkov tečnejši nego kruh, ki se napravi iz moke. Izumitelj je dal napraviti za poskušnjo kruh po svoji metodi. Ima prijeten okus in je podoben grobarnemu kruhu. Če se izum posreči, tedaj bo velikanskega socialnega pomena.

2. Toda stroški niso glavni vzrok, zakaj se kongres ne sme sklicati. Ako bi bilo upanja, da bo ta kongres končal nespornost, ki vlada med nami, ako bi bilo upanja, da bo ta kongres položil temelj za složnejše delo v bodočnosti, tedaj bi ta denar ne bil izgubljen. Toda najmanjšega žarka upanja ne vidim, da se to zgodi. Ravno nasprotno: boj se zna postriti in razdor povečati.

Sploh pa kongres tudi nima namena ustvariti pogoje složnejšega dela v bodočnosti. Namen tega kongresa se skriva za besedami: "Ali je pravilno razdeljeno zvezno premoženje?" To je bila točka dnevnega reda seje gl. odbora, kjer se je razveljavil zaključek splošnega glasovanja, in kjer se je sklenilo dati na glasovanje predlog za izreden kongres. Kaj briga gl. odbor, da je članstvo že določilo potem splošnega glasovanja, kako naj se premoženje razdeli med sekcije? "Mi hočemo kongres! Tam smo bili doslej še vedno mi gospodarji!"

Sodrug! Pred par leti smo imeli kongres. In kaj smo dosegli? Nič! Edino, kar smo dosegli je to! Kongres nam je dokazal, da je skupno delo nemogoče, le žal da niso sodrugi že takrat prišli do logičnega zaključka in reorganizirali zveze na podlagi avtonomnih sekcij.

Da je članstvo za reorganizacijo na podlagi avtonomnih sekcij, o tem ni dvoma. Splošno glasovanje, katero je gl. odbor razveljavil je zato najboljši dokaz. Zakaj torej izdajanje denarja za nepotreben kongres?

Glasujmo vsi kot en mož proti predlogu za izreden kongres! Glasujmo kot en mož proti predlogu in pokažimo gl. odboru, da se bliža konec absolutizma v naši zvezi! Glasujmo proti, da bodo "drugovi" v Chicagi spoznali, da se mora želja članstva spoštovati CELO v Jugoslovanski soe. zvezi!

Časi so resni, sodrugi! Vsak ne-premišljen korak lahko pomeni smrt naše organizacije. Izreden kongres bi bil tak korak.

M. Petrovich.

Glencoe, Ohio.

V "Proletarcu" sem čital, da je glavni odbor Jugoslov. socialistične zveze na zahtevo nekaterih hrvaških sodrugov razveljavil vse splošno glasovanje in sklepe, po katerih naj bi se naša Zveza postavila na stališče avtonomnih sekcij in izjavil, da je bilo glasovanje neustavno.

Vidite, sodrugi, sedaj lahko vsi spoznamo hrvaško večino v glavnem odboru in vidimo, kako ravna z nami. Že takrat, ko smo čitali resolucijo Udruženja boj 6, je bilo jasno, da bi radi enostavno izključili Slovence iz Zveze in bili potem sami gospodarji. Slovenski sodrugi smo bili tiho in poslušali, kaj se bo. Vsi vemo, da je glavni odbor izvolil poseben odbor za izdelanje načrta, po katerem bi se Zveza postavila na podlago avtonomnih sekcij. Načrt je bil izdelan, glavni odbor ga je potrdil, in šel je na splošno glasovanje. Slovenci smo se vedno molčali, medtem ko so nas hrvaški sodrugi obhupali z resolucijami, nas vabili na njihove seje in v "Straži" vpraševali, zakaj ne rečemo mi ničesar o glasovanju. Mi smo enostavno čakali na glasovnice, potem smo glasovali po svojem prepričanju, in dobili smo večino.

Sedaj, ko se je to zgodilo — in v "Straži" smo vedno čitali, da zahtevajo to hrvaški sodrugi sami — sedaj je ogenj na stehi in vse se mora razveljaviti! Vse je neustavno, ker niso slovenski sodrugi premagani! Kako pa je to, da se ni spoznala "neustavnost" takrat, ko je bila iniciativa dana na glasovanje? In ne ves čas ob glasovanju? In tudi takrat ne, ko je bilo glasovanje končano? Kaj ni glavni odbor sam storil zaključka, kako naj se izvrši sklep splošnega glasovanja?

Članstvo je z dvetretjinsko večino glasovalo za avtonomne sekcije. To pomeni, da ni našlo neustavnosti v glasovanju, temveč je odobrilo predlog. Sedaj reči temu članstvu: "Vse glasovanje

je bilo nepravilno," se pravi noreca se delati iz nas.

Sklep so ovrgli in sedaj zahtevajo izreden kongres, ker mislijo, da bodo tam zopet Slovence pobasali v vrečo.

Slovenski sodrugi moramo stati na stališču, da se držimo rezultata splošnega glasovanja. Po mojem mnenju nima nobena seja pravice razveljavljati sklepa splošnega glasovanja. Zakaj splošno glasovanje je več kakor seja kakšnega kluba in tudi več kakor seja glavnega odbora.

Odločno sem nasproten temu, da bi se skliceval kongres, prvič ker bi bilo to predrago, drugič pa ker se ne bi tam nič naredilo. Jaz imam dosti izkušenj od zadnjega kongresa, kjer večina hrvaških sodrugov ni imela drugega dela, kakor napadati Slovence. Nekateri bi bili najrajši pobasali "Proletarca" kakor srbski "Narodni glas", vsi pa bi ga bili radi postavili pod komando "Radničke Straže".

Če bi zdaj bil kongres, lahko sklenejo, da nas izključijo vse Slovence. Ali pa mislijo, da bi bil tak sklep kaj vreden? Moral bi tudi iti na splošno glasovanje in tako neumni nisimo, da bi tedaj glasovali zanj.

Kaj hočemo sploh na kongresu? Trdil bi bodo, da piše edino "Radnička Straža" prav; ampak dokazali nam ne bodo tega nikdar.

Avtonomija naj se izvede. Če ne morajo hrvaški sodrugi živeti brez napadanja in zabavljanja, se tudi potem lahko pripravijo, magari sami med seboj. Mi pa hočemo avtonomijo, da bomo rešeni teh preprirov in da bomo lahko kaj delali in kaj opravili. "Proletarec" ni Zvezi nič škodoval in slovenski sodrugi ji niso škodovali, ampak škoduje ji prepri, ki so ga hrvaški sodrugi zanesli vanjo.

Z dopisom sodruga Podlipca se popolnoma strinjam in zato priporočam tudi jaz vsem slovenskim sodrugom, naj protestirajo proti tej nagajivosti in naj vsi do zadnjega glasujejo proti kongresu. Zahtevajmo svojo avtonomno sekcijo, da pojedemo lahko na delo in da pridobimo nove bojavnike za svoje pravice.

S soe. pozdravom

Ignac Ziemberger.

Cleveland, Ohio.

Ko smo se skakali v samih otroških srajčkah, delali in podirali hišice, tisto je bilo naše največje veselje!

Oprostite! Nehote mi je ta primera prišla na misel, in je ne bi bil zapisal, če bi se mi delo glavnega odbora, ne zdelo že preveč otročje; mislim na tiste odbornike, ki so se podpisali da zadnje glasovanje ni bilo ustavno, in da se J. S. Z. cepi po principih.

Pojdimo malo bliže, in ogledimo si taktiko Hrvatov bolj natančno. Hrvatje kot "dobri teoretiki" ne vedo, kaj je ustavno ali kaj ne, pred splošnim glasovanjem članstva; to se mi vidi precej sumljivo in mislim, da sem popolnoma opravičen, da tega suma. Sodrug, kje ste bili poprej s svojo neustanovitnostjo?

Sodrugi, tisti, ki Vam je v resnici na srečo obstoj J. S. Z., bodite vedno na straži, kajti za tem grmom tiči drug zajec in ta je: Hrvatje so čakali, da izide rezultat splošnega glasovanja, da vidijo, koliko Slovencev se ni udeležilo glasovanja za cepitev J. S. Z. v avtonomne sekcije; kajti tiste Slovence, ki se niso udeležili splošnega glasovanja za cepitev v avtonomne sekcije, smatrajo oni za pristaše nezmotljive R. S. Torej njihova taktika je, da se vsi oni Slovenci izključijo iz stranke, ki so glasovali za cepitev J. S. Z. v avtonomne sekcije; drugi pa, ki se niso udeležili glasovanja za cepitev J. S. Z. v avtonomne sekcije, naj se pa enostavno združijo s Hrvatimi, in tako postane J. S. Z. neizpremenjena, pod protektoratom nezmotljivega in kao suneca čistoga fanatika.

To ni napad na hrvaške sodrugi, ampak so moje informacije, ki sem jih dobil od gotove strani, ki jih pa ne vem sam, ampak vedo

POZOR!

Dobili smo nazaj okrog 100 "Ameriških Družinskih Koledarjev" za leto 1918. Kdor ga želi imeti, naj ga sedaj nemudoma naroči. Stane 50 centov, kar se lahko pošlje v poštinih znamkah. Pošljite na naslov: Proletarec, 4008 W. 31st St., Chicago, Ill.

skoro vsi slovenski sodrugi v Clevelandu, kaj da nameravajo storiti Hrvatje z J. S. Z.

Sodrugi, uprimo se, vsakemu, kdor hoče delati med nami prepri in o teh resnih časih, ko ni delavstvo še nikoli tako potrebovalo čvrste organizacije, kot jo sedaj; mi se pa preganjamo za formo organizacije.

Nekateri se ogrevajo za izredni kongres, čemur sem jaz za svojo osebo absolutno nasproten. Razlogov zato imam dosti, kajti kaj more kongres napraviti, imamo jasno sliko od zadnjega kongresa, o katerem še zapisnika ni bilo; tisti, kdor pa misli, da more kongres izravnati vsak spor, — se pa moti! Sedaj nastane vprašanje, čemu kongres, čemu delitev J. S. Z. v sekcije?!

Puškarji!!! V Rusiji je na krmi radikalni socializem. Sodrugi okoli R. S. — najbolj radikalni element socializma! In s čem se vzdržuje na krmi? S puško in bajonetom. Strah! Teda ali ni tako? Pa recite: to nije istina! Socialisti ne marajo za puško i ne za bajonet, oni se branijo s kurjim perjem...

Kaj pa, ko bi bila tista rdeča straža podobna Narodni obrambi? Če še niso sodrugi okoli R. S. spoznali svoje velike znote, potem ni več pomoči, ali jih pa gotove osebnosti vlečejo proč od pravega cilja.

Sodrugi, proč z nacionalnim imperializmom in proč tudi z glasovanjem za izredni kongres!

Vaš za J. S. Z.

Organizator kluba

št. 27, Cleveland, Ohio.

Poročilo o razpečanih znamkah J. S. Z. v mesecu decembru 1917.

Table with columns: Država, Mesto, Znamke, Dual, Izjemne Znamke, Prejemki, Razdeljeno, Stranki, Delavni org., Zvezi. Lists various locations and their contributions to the fund.

Totals 2003 99 31 \$829.32 \$110.05 \$106.72 \$612.75

Stranka

Klubom J. S. Z. na znanje. Zadnji teden so bile razposlane glasovnice o predlogu, ali se sklicie izreden kongres. Klub, ki bi slučajno ne dobil glasovnic, naj to takoj javi tajništvu J. S. Z.

KLUBOM J. S. Z. V ZAPADNI PENNSYLVANIJ!

Canonsburg, Pa. Z ozirom na sklep glavnega odbora, ki je z eno samo notezo kratkomalo razveljavil rezultat zadnjega splošnega glasovanja, je več klubov v tujakšnji okolici pozvalo naš klub št. 118, da sklicie skupno

protestno konferenco. Vsled tega vabimo vse slovenske socialistične klube iz tujakšnje okolice, da pridejo dne 3. februarja ob 2 popoldne na konferenco, ki bo v dvorani društva "Postojnska jama" S. N. P. J. — v Canonsburg, Pa.

Sodrugi! Znan Vam je rezultat splošnega glasovanja o avtonomnih sekcijah. Znano Vam je, da je glavni odbor vzel ta rezultat na znanje, da je na podlagi tega rezultata že sklenil, kako naj se reorganizacija izvrši. Dvanajsto uro, ko bi bili morali naši sklepi in sklepi glavnega odbora samega stopiti v veljavo, pa pride ravno tisti glavni odbor in razveljavi svoje in naše delo!

V našem kraju je to postopanje sedanje večine glavnega odbora

povzročilo največje ogorčenje. Predlog, da naj se sklicie izreden kongres, smatramo za zasmehovanje članstva in kolikor vidimo iz izjav drugih klubov, ga člani odločno odklanjajo. Konferenca, ki jo sklicuje naš klub po želji na na poziv drugih klubov iz okolice, ima v prvi vrsti namen, da se pogovorimo, kako naj zavrnemo to avtokratsko in neodkritosrčno postopanje večine glavnega odbora in kakšno pot naj nastopimo nadalje. Zato Vas vabimo, da se udeležite te konference v najobilnejšem številu. Ako rešimo to vprašanje, se lahko pomenimo tudi še o drugem delu, katerega nas čaka letos cela gomila in v čemer nočemo biti ovirani z neslanimi pričrkarijami, s katerimi zapravlja del hrvaških sodrugov dragoceni čas in zvezne moči. Za uspeh je potrebno delo, tisto posiljeno zelje, ki ga kuha "Rad. Straža" kot trikrat prečiščeno modrost, pa ni vredno piškavega oreha, ampak je le zapreka na poti dela. Pridite torej polnoštevilno na konferenco!

Klub št. 118 J. S. Z.

BANKE SO VRNILI TAJNIŠTVU J. S. Z.

do 25. januarja 1918 sledeči klubi: Številka 2, 13, 19, 21, 22, 26, 27, 31, 49, 62, 70, 77, 81, 95, 96, 110, 114, 128, 132, 136, 144, 155, 166, 175, 176, 177, 178, 179, 182, 189, 198.

Kakor hitro vrnejo še ostali

klubi banke, bo nadzorni odbor pregledal vsebino in objavil številno dajmov v vsaki banki v naših glasilih.

Tajništvo J. S. Z.

Mož, ki je bil največkrat poročen, je gotovo neki Geo. Witzoff, katerega mnogoženstvo je zanimalo ves svet pred nekaj leti. Iz sodnijskih razprav se je dognalo, da je bil mož poročen najmanj dvestokrat. Enkrat je bil v enem tednu poročen desetkrat, vsikdar z drugo žensko. Mož še sedaj (sedaj dolgoletno ječo, kjer se mu bo ohladila ljubezen. Sicer se mu pa mora priznati, da je imel dobre živee.

"ČAS"

je edina slovenska revija v Ameriki. "Čas" prinaša lepe povesti, koristne gospodarske in gospodinske nasvete, znanstvene zanimivosti, podučne in narodu potrebne razprave, mnogo mišnih slovenskih pesmic in poleg tega pa prinaša lepe in umetniške slike.

List shaja mesečno na 32 straneh in stane samo \$2.00 na leto, za pol leta \$1.00. Naroča se pri "Čas", 2711 So. Millard Ave., Chicago, Ill., v Clevelandu in okolici pa na 6033 St. Clair ave.

POZOR: Prečitaj, predno vržeš proč! VELIKA MAŠKARADNA VESELICA

katero priredi DRUŠTVO "Gorenjec"

v soboto, 2. februarja 1918 ob 8 zvečer v Best dvorani, 2171 Clybourn, vokal Southport Ave.

KRASNI DOBITKI:

1. dobitek v vrednosti \$17.00. — 2. dobitek v vrednosti \$12.00. — 3. dobitek \$7.07 in še 20 drugih manjših dobitkov v vrednosti od \$1.00 do \$5.00.

Vstopnice se dobe v predprodaji in pri vseh članih društva. CENA 25c za osebo. Za obilen obisk se priporoča ODBOR.

OPOMBA: Takih dobitkov še ni bilo na slovenskih veselicah.

Vabilo na veselico katero priredi društvo "Zaveznik" št. 3 S. D. P. Z., skupno z društvom sv. Barbare, št. 55.

Veselica se vrši na Franklinu, Pa., v Z. S. J. Dómu dne 9. februarja t. l. v prostavo združenja obeh podpornih organizacij.

Izbrane komade igra tamburaška godba Slavuj iz Johnstowna VSTOPNINA 35 CENTOV

Za dobro postrežbo to skrbel za to izvoljeni ODBOR

Največja slovenska zlatarska trgovina FRANK ČERNE

6033 St. Clair Ave., : Cleveland, Ohio

Ure, verižice, prstane, broške, zaprtnice, medaljone, itd. Popravljamo ure po nizki ceni.

Podružnica Columbia Gramofonov in gramofonskih plošč slovenskih in drugih. Se prodaja na mesečna odplačila.

Pišite po cenik, kateri se Vam pošlje brezplačno. Najboljše blago. Najnižje cene.

PAZITE IN HRANITE

Narodni izrek pravi: "Pazite na vaš beli denar za črne dneve." To pomenja toliko kakor prvo pazite in hranite dokler ste še zdravi in mladi, da boste imeli nekaj za stara, za onemogla leta.

Vsak človek mora paziti in hraniti, če le to je edina pot, ki vna vodi v neopredelnost. Prvi dolar, ki ga date stran, se lahko čeni kot temeljni kamen postopja za katerim vsaki stremi. Dobro je vedno imeti na pametu narodni izrek ki pravi: "Zrno do zrna pogleda: kamen na kamen palača". Najtežje je početak ali brez početka ni nikdar ničesar. Zatorej pridužite vlagati vaš denar še vloga enega dolarja dobita vašo bančno knjižico.

Z danes, ampak pazite, da ga nalagate v gotovo in varno banko. Z vlogo enega dolarja dobita vašo bančno knjižico. Mi sprejemamo denar na hranilno vlogo in plačamo po 3% obresti od njega.

Pošiljamo denar v Italijo, Rusijo in Francosko. Prodajemo prve posojilne mortgage (markeče) in dajemo v nam jem varne hranilne predale. Sprejemo upise za parobrodno potovanje v staro domovino po vojni.

KASPAR STATE BANK

1900 Blue Island Avenue, Chicago, Ill. Kapital, vloge in prebitke znaša nad \$6,000,000.

KLERIKALIZEM NA ŠPANSKEM.

pretakalo v cerkvene blagajne. In vendar ni mogla vsa potrpežljivost, ki jo je kazala monarhija, preprečiti, da so redovniki v svojih pridigah napadali kraljestvo kot nepravno in govorili o roparjih prestola. Posebno jezuiti so vladarstvo silno psovali in neznanstvo obrekovali. Dejali so celo, da ne sme noben pošten duhovnik prestopiti praga kraljevske palače, ki zasluži — češ, da je liberalna! — cerkveno prokletstvo. Kako veliko je bilo torej začudenje vseh pobožnih menihov in duhovnikov, ko se je nekega dne čulo, da so jezuiti z blagim smehljajem stopili v kraljevsko palačo! Česa so iskali tam? Prišli so le izročiti malemu kralju, ki je komaj znal hoditi, kolajno "Posvečenega srca" in ga zapisat v listo Jezuitov vitezov. Sicer niso hoteli ničesar. Res, da niso od tega časa nikdar več zapustili palače, vendar opa, vsaj če so bili med seboj, niso opustili zmerjanja in psovavanja.

Tako je prišlo leto 1895, z zadnjim ministrom klerikalizma. Kamaristi so z večjo silo kot kdaj delovali na to, da privabijo cerkvi popolno nadvlado nad monarhijo. Nastal je načrt, po katerem se je imel izvesti absolutističen takozvani "Staatsreich", razbiti nacionalna enota in vladati s klerikalnim programom Nozcdalovim. Dvoje strank naj bi se izmenjavalo na vladi: Integristična in katoliško-konservativna pod Silvelo. Izvršujočo roko naj bi bil predstavljal general Polavieja, mračnjak, ki so ga bile dame potisnile v vlogo krščanskega junaka, ne da bi bil imel v sebi le iskro vere in religije. Toda vaticanu kakor madridski kraljevski hiši je bil enako všeč. Človek močnega talenta bi bil na obeh mestih sumljiv, ker bi se zdel nevaren... V vodilnih krogih Španije se lahko dolgo išče z Diogenovo svetilko, pa se ne bo našel ne en mož, ne ena žena velikega duha med onimi, ki služijo monarhiji.

Jezuitizem je s tem načrtom zdruzeval tudi namen, zvaliti odgovornost za klerikalno reakcijo na krono. Res se je med množicami španskega prebivalstva vkoreninilo prepričanje, da prihaja iz kroga prestola ideja vpogniti Španijo pod rimski jarem. Nastop jezuitov je bil zelo enostaven. Bilo je treba ločiti osebe kraljevske obitelji od občinstva in od duše naroda ter jim viliti mnenje, da je narod sam tako fanatičen, da se more monarhija obdržati le z dokazi lastnega fanatizma. Na drugi strani pa se je posrečilo dvorski družbi, zlasti ženskem delu, viliti vsemu svetu, predvsem strankarskim in političnim voditeljem misel, da je le z neumornim izražanjem plamtečega katolicizma mogoče se prikupiti kroni. Kraljevska obitelj je ubogala vsak migljaj, ki se

je dal spoznati iz držanja njenih dvornjakov in iz te popustljivosti izvira pomanjkanje popularnosti kraljevske obitelji in krona. Narod kaže s prsti na kraljevske palače in pravi: "Tam je podružnica Vatikana." In resnica je, da se tam ne tupa nihče, kadar ni overovljen od vatikanskih ljudi, ki napolnjujejo palače.

Vzrok vojne na Kubi je tičal v španskem kolonizacijskem sistemu. Toda vojno na Filipinih so povzročili Frailes (španski menihi). Oni so bili tam prelati, župniki in sploh vsegamogočni gospodje in gospodarji. Uradnik, ki ni bil vosek v njihovih rokah, se je poslal nazaj na Španjo. Bil je na otokih pač tudi domači kler. Ta pa je bil obsojen na večno pcdrejenost in je bil tako pod bičem župnika in menihov, da so se smeli drzniti domače pomožne duhovnike tepsti iz klofutati vpričo zbrane občine. Fraile je tam nastopal kot pijanec, igralec, jezorit in brutalen tiran, kot pohlepnež, ki si je sestavljal harem iz hčera ubogih družin in vendar ni mogel dati miru oženim ženam in vdovam. Kdor se mu je zoperstavil, je moral silno občutiti njegovo vsemagogočno sovražstvo. Njegova grabežljivost in njegove okrutnosti niso poznale meje. Frailes so prepovedovali domačim ženskam nositi srajce, ki se gajo več kakor pet prstov čez pas. Domači moški so morali nositi srajce čez hlače, če niso hoteli biti za kazen tepeni. Dostikrat se je lahko slišalo otroke govoriti: "Jaz sem fant patra Gomeša," ali pa: "Jaz pa patra Martinesa". Menihi so nastavljali in odstavljali domače oblasti, narekovali so krivoločne kazni, a ni je zlorabe in nprave popačenosti, katere ne bi bili sami zagrešili. Da bi ohranili domače prebivalstvo v pokorščini in neumnosti, ga niso učili španskega jezika, ampak le katekizem v domačem jeziku in družega nič. Jezuiti so se kazali vendar nekoliko bolj človečne; učili so španščino in nekatere druge vednosti. Filipinci so vsali zoper Fraile, ne zoper Španijo. Španija ji jih bila mogla in morala varovati, toda... kako se je moglo le pomisliti na razpor z menihi! Papež in pobožna vladarka ne bi bila nikdar dovolila tega. In Polavieja je bil zato minister, da je izvrševal vse krivoločnosti, ki so se zahtevale od njega. Zato se ni obotavljal, omadeževati svoj glas z justičnim umorom Rizala, čigar edini zločin je bil v tem, da je javno razkril grehe menihov. In Rezala je dal kot separatista ustreliti tisti general, ki je pozneje igral vodilno vlogo med katalonskimi separatisti na Španskem. Menda se v takih razmerah nihče ne bo čutil, da se je tudi špansko ljudstvo naveličalo klerikalizma in da je sedaj strogo začelo nastopati proti njemu".

(True translation filed with the postmaster at Chicago, Ill., Jan. 30, 1918, as required by the Act of Oct. 6, 1917.)

Iz Londona poročajo: Kakor pravi četrtkov brzojav za "Daily Mail" iz Petrograda, so pogajanja v Brest-Litovsku začasno prekinjena in ruski delegati so se vrnili v Petrograd. Brzojav dodaja, da manevrirajo Nemci dozdevno na ta način, da bi prisilili Ruse, da prekinejo pogajanje zaradi kakšne manjše točke, da bi vrgli odgovornost v oči ruskega ljudstva na ruske delegate.

Nadaljnja poročila od nemške in od ruske strah kažejo, da se je razprava v četrtke glavno vodila o priznanju pogojev, pod katerimi naj bi se razpolagalo s Poljsko, Litvinsko in Kurlandijo.

Dr. von Kuehlmann, nemški zunanji tajnik, je v bivstvu dejal, da je njegova vlada pripravljena dovoliti ljudstvu v deželah okupiranih od nemških in avstrogrških čet, da glasuje o svoji politični bodočnosti, a da se to glasovanje ne izvrši kasneje, kakor leto dni po sklepu splošnega miru.

Po ruski trditvi je Leon Trocki, boljševiški zunanji minister, skušal doseči jasno izjavo, če zapuste nemške ormade omenjene teritorije pred glasovanjem.

Po večkratnih poizkusih, da bi se izognil direktnemu odgovoru, je dr. von Kuehlmann izjavil, da ne more Nemčija prevzeti nobene zaveze glede na odpoklic armad.

Trocki se je vrnil v četrtke ponoči v Petrograd. Zdi se, da se je pogajanje v četrtke prekinilo, dasi ni ničesar, po čemer bi se moglo soditi, kakšen je bil položaj pri odgoditvi.

Petrogradski dopisnik "Daily News" pravi v četrtkovem brzojavu, da se "pogajanje trajno približuje definitivnemu prekinjenju."

(True translation filed with the postmaster at Chicago, Ill., Jan. 30, 1918, as required by the Act of Oct. 6, 1917.)

Maksimilian Harden posvečuje trinajst tiskanih strani v zadnji izdaji "Die Zukunft" ponatisu "resničnega besedila" govorov predsednika Wilsona in ministrskega predsednika Lloyd Georja.

Pravi, da bi morali misleci in vestni ljudje čitati te govore mirno in brez predsodkov in odkrito kritizirati postopanje Nemčije napram Avstriji v pogledu na rusko pogajanje.

Harden naravnost obdoljuje Nemčijo, da si li Avstro-Ogrsko v vojno in pravi, da bi se bil mir lahko dosegel prvi teden v Brest-Litovsku.

Da država določi cene živilom, ni novost. Zgodovina nam pripoveduje, da je bila vlada pod angleškim kraljem Edwardom III. primorana določiti cene raznim živilom, ker je pretih lakota po vsej državi.

Včeraj ligaš, danes republikanec, jutri kraljevski petoliznik — uboga dušica, ki se še postavlja s takim vtrnjastvom. Tepček misli, da se kdo joka za njim; jokati bi se bilo le tistim, ki dobe tako pomalano ničlo.

če se ne bi bili Nemci obnašali kot zmagovalci in če ne bi bili zahtevali ozemlja.

Z ozirom na govor predsednika Wilsona pravi Harden: "Trdno se vzdržuje misljenje, da je mir mogoč in da ni prepad med vojskujočimi skupinami več tako široko, da bi se mogel izpolniti le z gomilami trupel. Ampak razširil se bo v nepremostljivo brezdno, ako ljudstvo zopet ne bo hotelo spoznati izpremenjenega sveta."

Harden priporoča svetost pogodb, znižanje obojestrani, pravico samoodločevanja narodov in zagovarja novo rešitev alzaško-lorenškega vprašanja.

(True translation filed with the postmaster at Chicago, Ill., Jan. 30, 1918, as required by the Act of Oct. 6, 1917.)

Amsterdam, 28. januarja. — Po poročilu "Frankfurter Zeitung" iz Berlina poda nemški kancelar von Hertling najbrže novo javno izjavo glede na belgijsko situacijo. Namesto da bi obravnaval zadevo z negativnega stališča, poda kancelar pozitivne sugestije in predloge.

(True translation filed with the postmaster at Chicago, Ill., Jan. 30, 1918, as required by the Act of Oct. 6, 1917.)

Zadnja poročila iz Helsingforsa, ki so došla v skandinavsko glavna mesta, poročajo o znatnih bojih, ki so izbruhnili v raznih krajih na Finskem med finsko belo gardo, t. j. od finske republiške vlade organizirane milice, in rusko organizirano rdečo gardo.

Po informacijah, ki jih je v soboto izdala finska legacija v Stockholmu, je rdeča garda v Viborgu razglasila civilno vojno, in pravi se, da je bila avtorjem proklamacije objubljena pomoč od boljševiške vlade iz Petrograda. Resen spopad je bil v Viborgu, kjer so ruski vojaki z artiljerijo podpirali rdečo gardo. Kmetje iz okoliških krajev so prišli beli gardi na pomoč in po hudem boju se je rdeča garda umaknila.

Boji so bili tudi v Davidstadu, ki so se končali z zmago finske milice, toda rdeča garda žuga, da se vrne s pojačanjen.

Poročila pravijo, da je železniški promet na Finskem po ukazu vlade ustavljen, da se zabrani kretanje rdeče garde in ruskih vojakov.

(True translation filed with the postmaster at Chicago, Ill., Jan. 30, 1918, as required by the Act of Oct. 6, 1917.)

Petrograd, 28. januarja. — Šeststo članov rdeče garde s strojnimi puškami je odšlo iz Petrograda v Viborg. Služili bodo za pojačanje finske rdeče garde v bojih, ki se tam razvijajo.

Trinerjevo Ameriško Grenko Vino. Videli boste, da je njegovo dobro ime upravičeno. Cena \$1.10. Po lekarnah. Mnogi ljudje trpe na revmatizmu, nevalgiji, tiganju v križu itd., ker ne poznajo Trinerjevga Obliza. Vse te opozarjamo na to zdravilo, ki pomaga takoj in gotovo. Izvrstno je za ozeblino, oteklino itd. Cena 35 in 65c po lekarnah, po pošti 45 in 75c. Josip Triner družba, izd. kemi. ki, 1333-1339 S. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Pravi socialist ne sme biti rezervist, ampak mora biti vedno aktiven vojak svoje stranke. Kdor nosi svoje prepričanje le sam v sebi, ne koristi nič ne sebi, ne svoji stvari. Prepričevati mora tiste, ki še niso prepričani.

Pravi socialist hoče poznati težave, zapreke, uspehe in napredek delavskega boja.

Na tej poti ga spremlja Proletarec.

Severova zdravila vzdržujejo zdravje v družinah.

Zima je tukaj

ki rada donša kašelj, prehlad in hrip, ali influenco. Ne pripustite, da bi se vas kašelj trdno prijel; davite ga takoj, da se na ta način izognete komplikacij, ali posledic kašlja. Vzemite

Severa's Balsam for Lungs

(Severov Balsam za pljuča), in kmalu se boste prepričali, da je ta balsam zelo prijetno zdravilo, s katerim se zdravi kašelj, hripavost in vnetje v sapniku. To se zdravilo priporoča otrokom in odraslim. Na vsaki steklenici je natančno navodilo o uporabi. Cena 25c in 50c v lekarnah.

Ali imate še Severov Slovenski almanah (koledar) za leto 1918?

W. F. SEVERA CO. CEDAR RAPIDS, IOWA

Central Hotel Conemaugh, Pa. Fred. Mosebarger, LASTNIK.

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D. Zdravnik za notranje bolezni in ranocelnik.

Zdravniška preiskava brezplačna — plačati je le zdravila. 1924 Blue Island Ave., Chicago. Ureduje od 1 do 3 popoldne od 7 do 9 zvečer. Izven Chicagoa živeti bolniki naj pišejo slovensko.

ZANIMIV ČLANEK O NADZOROVA-NJU BANKE EVANE "CLEARING HOUSE"

Kaj to pomeni za ljudstvo, če je banka pod nadzorstvom "Clearing House"?

Vse banke, ki imajo zvezo s Chicago Clearing House, so podvržene strogemu nadzoru in nadzorniku tega zavoda. Pregledovanje računov in imetja se mora vršiti najmanj enkrat na leto. Izvedenci natančno preiščejo stanje vsake banke. Vse gotovine prestejejo, pregledajo vse note, varčvine, vknjižbe in druge vrednostne listine, se prepričajo o fondih, ki so naloženi v drugih bankah in pregledajo knjige in račune. Če najdejo izvedenci kakšne slabe ali dvomljive vrednostne listine, se te ne štejejo več kot imovina banke. Ako se je skrčila vrednost bančnega premoženja, mora banka kazati pravilno vrednost v svojih knjigah. Če banka drzno špekulira in se ji pride na sled, mora to takoj opustiti. Vse, kar je slabo, riskirano, se mora takoj odstraniti in nadomestiti z boljšim. Če vsega tega banka hitro ne popravi in stori, izgubi vse nadaljnje ugodnosti in pravice, ki jih uživajo banke, katere so združene v Clearing House.

Kedar se odzamejo kaki banki te ugodnosti ali če ni sprejeta v Clearing House ima slednja za to dober vzrok. Na drugi strani pa je o banki, ki je članica te zveze, že to dovolj jasno dokaz, da ima dobro imovino, da je njen kredit dober in da vodi svoj denarni promet po predpisih, varno in sigurno.

Načrt za nadzorovanje bank potem Clearing House je bil izdelan v Chicagu pred desetimi leti, od katerega časa naprej ni bankrotirala niti ena banka, ki je bila v zvezi s tem Clearing Housem. Ako je bilo na ali drugi banki slabo vlad panike ali vojske, so ji takoj prikočile na pomoč druge Clearing House banke in ji pomagale, dokler se niso povrnilo zopet normalne razmere. Ta Clearing House nadzorovalni načrt se je pokazal tako uspešen, da so povsod, kjer koli se nahaja kak Clearing House, sprejeli ta načrt.

American State Bank je v zvezi s tem Clearing Housem, je pod njegovim nadzorstvom in ima vse privilegije te banke, kateri poda vsako leto pet popolnih računov.

American State Bank pa je tudi pod državnim nadzorstvom in odda vsako leto pet detajliranih računov o stanju Banking Departmenta države Illinois. Napravite NAŠO banko za VAŠO banko in Vaš denar bo varen in ga lahko dvignete, kadar ga želite.

Vprašajte za seznam naših First Gold hipotek. Kakor tudi seznam \$100.00 in \$500.00 zlatih hipoteknih bonrov.

J. Triner predsednik. AMERIŠKE DRŽAVNE BANKE Blue Island Ave., vogal Loomis in 18. cesta.

PAIN-EXPELLER je postal domača beseda v vsaki slovenski družini radi neprekosljivega čina pri tolikih bolečinah in nadlogah. Sedajne razmere so nas primorale, povišati ceno na 35 in 65 centov za steklenico, ako hočemo, da ostane iste kakovosti in da enako učinkuje. S tem imate jamstvo, da staro, dobro sredstvo z isto močjo tudi dobiti. Nikar se dajte premotiti z nižjo ceno ničvrednih ponaredb. Stari, pravi Pain-Expeller dobate le v zavrtku kot je tu naslikan. Pri kupovanju pazite na sidro znamko, na besedo Loxol in na naše ime. Pravi Pain-Expeller je dobiti v vseh uglednih lekarnah in naravnost od nas. Steklenica za 65c. Je korigiraneja kot pa za 35c. ker obsega več kot dvakrat toliko. F. AD. RICHTER & CO. 74-80 Washington Street, New York

CARL STROVER Attorney at Law. Zastopa na vseh sodiščih. Specialist za tožbe v odškodninskih zadevah. Št. sobe 1009. 133 W. Washington Street. CHICAGO, ILLINOIS. Telefon: Main 3989.

Ali veste za letovišče Martin Potokarja? Seveda. To je "VIL-LAGE INN" s prostornim vrtom za izlete. Vodnjak z studenčno vodo na Martinovi farmi je poznan po vsej okolici. Ogden Ave., blizo cestne železniške postaje, Lyons, Ill. Telefonska številka 224 M.

LOUIS RABSEL. SHAJALIŠČE SLOVENCEV. NA 400 GRAND AVE., KENOSHA, WIS. Telefon 1199.

MODERNA KNJIGOVZEMICA. Okusno, hitro in trpežno dela za privatnike in društva. Sprejemamo naročila tudi izven mesta. Imamo moderne stroje. Nizke cene in poštena postrežba. BRATJE HOLAN, 1638 Blue Island Ave., Chicago, Ill. (Adv.)

SLOVENC! pristopajte k SLOVENSKE NARODNE PODPORNICE JEDNOTI. Naročite si devnik "Prosveta". List stane za celo leto \$3.00, pol leta pa \$1.50. Vstanovljajte nova društva. Deset članov(ic) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je: 2657 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.

Največja Slovanska tiskarna v Ameriki je Narodna Tiskarna. 2146-50 Blue Island Avenue, Chicago, Ill. Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društvo in trgovce. "PROLETAREC" se tiska v naši tiskarni

KADAR potrebujete društvene potrebine kot zastave, kape, regalice, uniforme, pečate in vse drugo obrnite se na svojega rojaka F. KERŽE CO., 2711 South Millard Avenue. CHICAGO, ILL. Cenike prejnete zastonj. Vse delo garantirano.

Edini slovenski pogrebnik MARTIN BARETINČIČ 324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

Zaupno zdravilo dela čudeže. Skoro že 30 let se Trinerjeva zdravila uspešno rabijo z največjim zaupanjem. A to tudi radi pravega vzroka, ker zaupnost izdelovalca zasluži popolno zaupanje in čiščenje od strani številnih odjemalcev. Malo povišanje cen je sedanja potreba, da se ohrani zanesljiva vsebina izdelkov. Branilo smo se dolgo zoper draginjo na vseh številnih potrebinah naših, a novi vojni davek nam je spodbil še zadnji steber in morali smo cene nekoliko povišati. Vsa prijatelja Trinerjevih lekrov priznava brez ugovora, da v sedanjosti, ko moramo veliko več plačati za potrebščine, in tudi lekarja stane stvar več, ni bilo mogoče draginji v okom priti. Zato pa bo vrednost Trinerjevih lekrov povrnila odjemalcem vse kar več plačajo za nje. TRINERJEVO AMERIŠKO ZDRAVILNO GRENKO VINO. torej ima tako zaupanje in vsepah med svetom, ker učini, da bol zgubi svoje stališče. Izmed vseh boleznih jih je devedeset odstotkov povzročenih in spčetih v blodeu. Trinerjevo Zdravilno Grenko Vino očisti želodec in odstrani iz notranjčine drobovja vse nabrane nepotrebne in strupene snovi, ki so nekakšen brlog zlotvornih tvarin zavirajočih pravilno delovanje drobovja. Trinerjevi leki so prosti vsakršne nepotrebne mesečnice in vsebujejo le potrebne zdravilne grenke koreninice ter krasno žareče rudeče vino. V zadevi zabasnosti, neprebavnosti, glavobola, pol-glavobola, nervoznosti, navadne slabobe, kakor tudi v železodnih neprilikah, ki rade nadlegujejo ženske ob spremembi žitja ali rudarje in druge delavce, ko delaje in vdihavajo plin, če rabite ta lek, boste našli v njem neprecajljivo vrednost. Dobite je v vseh lekarnah. TRINERJEV LINIMENT. prodrere vselej v koren bolečine, zato pa je zlasti v slučaju protina, ali revmatizma, nevalgije, lumbago, otrpelosti gležnjev in drugih, najhitrejša in gotova pomoč. Jako je dobro tudi v zadevah odrgnin in oteklin itd., tudi za drgnjenje živcev in za mazanje po kopanju nog. Dobite je v vseh lekarnah. TRINERJEV ANTIPUTRIN. je izvrstno in prav prijetno zdravilo za navadno rabo znotraj. Posebno za izpiranje grla in ust; istotako za čiščenje nos, izpuščajev in drugih kožnih otvorov. Dobi se v vseh lekarnah. Najnovejšo nagrado so dobila Trinerjeva zdravila na mednarodnih razstevah: Gold Medal—San Francisco 1915, Grand Prix—Panama 1916. JOSEPH TRINER MANUFACTURING CHEMIST 1333-1343 South Ashland Ave. Chicago, Ill.